

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKIA DAGBLADET

Laupäeval, 22. sept. 1973
Nr. 73 (3861)

15. aastakäik

EESTLANE KUNINGA ARSTIKS

Dotsent Ilmar Sulg

Kuningas Gustaf VI Adolfi haiguse kestel on tema eest hoolitsejate hulgas Helsingborgi haiglas olnud umbes 30 arsti – maa parimad spetsialistid kohapealt, Lundi ülikoolihaiglast, Stockholmist ja Malmöst ning kuninga isiklik esimene ihuarst prof. Gunnar Björck Stockholmist. Nende spetsialistide hulka, kes kuninga haigevoodi juures on teenistuses olnud, kuulub ka eestlasest dotsent Ilmar Sulg Helsingborgist, kes on erialalt neurofüsioloog. Seega kuulub tema kompetentsi m.h.aju funktsiooni jälgimine.

Lähivaatused aju osas toimuvad peamiselt elektroentsefalograafia (EEG) abil, mis võimaldab aju elektrilist "pallet" registreerida ja analüüsida. Impulsid vahendatakse miniatüür-raadiosaatjaga

kõrvalruumi, kus vastuvõtja registreerib impulsid kõvera paberile.

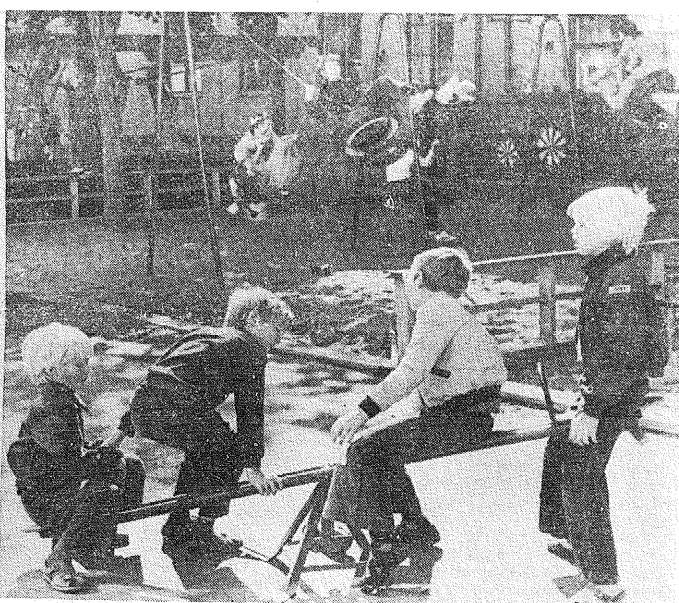
Samaaegselt registreeritakse ka südame elektrilist kontuuri (EKG). Metoodika, mis on vähem häiriv patsien-

dile ja jätab enam ruumi haigevoodi ümber muuks otstarbeks.

Samal ajal kui patsiendi ajutegevus registreeritakse

Järg lk. 11

Eesti kooli uues kooliõues

Stockholmi Eesti Algkooli noorimad õpilased on uue koolimaja vanalinnas eriti rahul, kuna kooliõue pakub kõiki lastepargi vaheldusi – ronimisvõrgud, mitmet laadi kiiged jne. EPL-fotograaf Ruho Tippo on tabanud momente vahetunust.

Noored-miilits kokkupörkes Pärnu linnas

Juulis toimus Pärnus kokkupörge noorte ja miilitsa vahel, millest nüüd teated on imbunud ka läände. Pärnus nimetatakse seda "karvaste mäsaks", kuna kuuldavasti selle põhjustajaks olid ameeriklasi matkivad "hipinoored" Leningradist, peamiselt kõrgete parteitegelaste lapsed, kes teinud väljasõidu eestisse. Kõigepealt mindud Tallinna, kus aga vastuvõtt ei olnud kuigi sõbralik, mispärast edasi sõideti Pärnu, kus tungiti eestlaste noortepeole sisse ilma piletitä.

Kuna korraldajatel ei õnnestunud kuidagiviisi lahti saada piletitä kontvõrastest, katkestasid nad tantsumuusika ja teatasid, et see jätkub alles siis, kui piletitä kohalviivijad on lahkunud või piletid lunastanud.

Tantsupublik hakkas nüüd tagasi nõudma oma raha, kuna see polnud piletiomanike süü, et pääsmeteta inimesed sisse lasti. Korraldajad aga keeldusid tagasimaksimisest.

Agaraimad õiguseotsijad läksid seepeale miilitsajao

skonna ette, nõudes korraldajate vahelaestumist. Järg 11

**EESTI MAJA
WALLING. 34-1**

Perenaine: 21 81 34
Majavanem: 11 47 77

Riigipäeval fifty-fifty

Kolmapäeval toimunud postihäälet kokkuarvestmisesel selgus, et vahe kodanliku ja sotsialistliku bloki vahel vähenes veelgi. See on preliminaarselt 0,11 protsenti sotsiaaldemokraatide ja vpk kasuks. mandaatide osas vahetõrd ei muutunud – okukord on 175–175. Vastavalt peaminister Palme kinnitusele on sotsiaaldemokraatlik valitsus võimul edasi.

Peetakse võimalikuks, et valitsus on edasi võimul küni riigipäeval kerkib üles küsimus, mis annab Palmele võimaluse eistada lahkumispalve. seejärele kuulutatakse välja kordusvalimised.

Kullduste kohaselt on käimas ka poliitilised pinnasondeerimised teatud koostõõks sotsiaaldemokraatide ja folkpartieti vahel.

Viimased arvud riigipäeva protsentuaalse ja mandaatide koosseisu suhtes on:

Moderaadid 14,29 protsenti, 51 mandaati. Centerpartiet 25,09 ja 90. Folkpartiet 9,41 ja 34. Sotsiaaldemokraadid 43,53 ja 156. Västerpartiet kommunisterna 5,32 ja 19.

Nende ridade kirjutamisel neljapäeval pole veel selgunud definitiivne resultaat. Nimelt saab häälet kontrol-larvestmine läänivalitsustes valmis alles reedel. Vaevalt aga esineb niivõrd suuri vigu, et mandaatide osas midagi muutub. (J A).

EPL

Laupäeval, 22. sept. 1973

Pea meeles

Kakskümmendühessa aastat tagasi septembrikuus saabus Rootsi põgenikelaiviin Eestist. Nendel, kel on mälu pilt sellest saatustest hetkest, meenub, et enamus meist tuli lahtistes paatides, elu ohtu seades ja paljakäsi. Sel õhuralikul hetkel oli kõigile selge, et kallimaks kui hõbevara, kallimaks kui kulla-koormat, tuleb vabadust tunnistada.

Hetkel, mil kodumaa randadest paistis uute vallutajate hävituslused, vaatamata kõikide tagasi ühises suures ahastuses ja vihas vaenlase vastu, töötades oma südames kõike teha, et kaasa aidata kodumaa ikke mürdmisele. Nagu see juhtus Peipsimehega, kes hädas lubas kroonlühtri ja pääsemisel leppis künnaga, nii on suurtes joontes asjad läinud ka meiega, kuigi võime konstateerida, et meie künnal liigi kolmele aastakümnele vaatamata ei ole kunagi kustunud – võitlus eesti rahva õiguste eest on kestnud.

Kolm aastakümnet ei ole suutnud murda eestlaste patriotismi ja rahvuslikku kuu-luvustunnet. Ja mis kõige olulisem: eestlased on olnud järleikasv pölvkonnast, millel puuduvad otsest sidemest kodumaaga.

Põgenemise aastapäeval on kohane lähemalt järele mõelda, mis kodus kodumaalt tuli põgeneda, mis juhtus okupatsioonides ja mis viis meid veendumusele, et vabadus ning demokraatia on inimesele eluvajadused ja kaaluvad üles kõik maiseid materiaalseid hüviseid.

Okupatsioonivõim kodumaa näeb ikka veel vaeva, et meie põgenemist kuidagiviisi siluda ja ärastetada kui põgenemist sõja eest. Mitte Nõukogude režiimi ja vene okupatsiooni eest, mida kujutatakse "vabastamisena" ja eesti rahva õnneaja algusena.

Nad ei paise aga mõelda tõiasjast, et masspõgenemise otsustas esimene okupatsiooni juhm ja ebainimlik hävitus, mis oli eesti rahvast tabanud katoivertu. Pühhoosi, mille tekitas n.n. nõukogude võim ise ja mitte järgnenud saksa

okupandid, nagu propagandas on püütud tõestada.

Eesti rahvast tabanud katastroof oli põhjuseks, miks uue nõukogudevene okupatsiooni lähenedes rahvamasid hakkasid randade poole liikuma, et leida pääsemise võimalusi. Ja ka põhjuseks, miks need, kes pääsesid, arvult üle 80.000, end vaatlesid poliitiliste põgenike. Sellistena said ka Rootsi randa jõudnud 30.000 selle maa asüüli.

Kahe kärmusliku türannia – natsismi ja kommunismi – kokkulepe Euroopa jagamiseks omavahel otsustas väikese Eesti saatuse koos mitmete teiste maadega. Molotov-Ribbentropi pakt on ka praegu veel aluse "õigustlik alus" N. Vene Ülemvõimule Eestis ja Baltikumis – katsed ajalugu omal viisil kirjutada "rahva vabast tahtest", mis kehtivad praeguseni, on jäänud haledateks valedeks ajaloolise dokumentatsiooni taustal.

Kui läänes kõneldakse muudatustest kommunistlikeks diktatuurides, siis igal juhul ei ole need muudatused kunagi ulatunud ajaloo võltsimisest loobumiseni või vägivaldsete orjastusaktide tühistamiseni.

Need, kes sooritasid julmusi ja armuult hävitasid inimesi või saatsid neid viitsusse, ei ole kunagi seelnud õiglase kohtu ees. Vastupidiselt kujutatakse neid kui "sotsialismist eest võitlejaid" ja sangareid. 1941 aasta mõrvade ja küüditamiste teostaja Andrei Murroni NKVD-rahvakomissar, üllistati postuumselt alles mõne päeva eest okupatsioonijärgkirjanduses taevani.

El, okupant ei kahetse ühtki süütut inimest. Need muudatused, mis on olnud, on intigud olnud taktikaliste vajadustest seoses demokraatliku maailma peibutamiseks. Nagu kõige viimsemad sündmused Moskvas alla kriipsutavad, ei ole vägivald seal kuidagiviisi lakanud.

Möödunud aastakümnetega on midugi toimunud muudatusi ka Eestis. Okupatsioon on tugevasti kanda kinnitanud, likvideerinud juba ammu aktiivse vastupanu, industrialiseerinud, et ekspuuteerida roovmajapidamise korras eesti rahvale kuuluvaid loodusvarasid ja ühenduses sellega suunanud "venasrahva" venelaste pideva voolu Eesti territooriumile, mis on muutmas meie maa etnilist pilti – kuigi statistiliselt rahvaarv suureneb ja on ulatumas 1,4 miljonile, siis väheneb selles arvus pidevalt eestlaste protsent. Need, kes pooleteiseaastase vahega on Tallinnas käinud, kinnitavad, et selle lühikesa aja on toimunud tänapäevalisid nähtavaid muudatusi.

Eesti kui eestlaste põline territoorium on käegakatsutavas osas muutuda võraste sissendajate poolt ülejutatud maaks, kus pärisrahvas muutub vähemuseks. Selline oht ei ole kunagi ajaloo varem tabanud eesti rahva eksistentsi.

Rahvusvahelises elus taotleb N. Liit energiliselt Eesti, Läti ja Leedu anastusele tunnustuse saavutamist. Seda ka Genfis jätkuvalt Euroopa jul-

VÄLISKOMMENTAAR

Kolmandast maailmast

Kolmanda maailma mõiste alla kuuluvad teatavasti n.n. arengumaad, mis seisavad väljaspool Ida ja Lääne riikideühitust ja tavatsevad endid lugeda liiduvabadeks. Sellistena on nad teisest küljest aga püüdnud korraldada omavahelst koostööd mitmesuguselt aladel, et ennast rahvusvahelises elus rohkem maksta panna.

Kolmanda maailma esimene tippkohtamine leidis aset 1961 Jugoslaavia pealinnas Belgradis, kuhu tulid kokku 24 liiduvabariigi valitsejad. Teine tippkohtamine toimus 1963 Egiptuse pealinnas Kairos, kus esinesid juba 46 maad. Kolmas tippkohtamine tuli pärast pikemat vaheaega toime 1970 Zambias pealinnas Lusakas, kus esinesid juba 69 riiki delegaadid.

Tänavu septembri algupoolel toimus Alžheeria pealinnas järjekordselt neljas liiduvabade riikide konverents, nüüd rekordilise osavõtjate arvuga. Kokku olid seal esindatud 90 maad Aafrikast, Aasia-Aasiast ja Ladin-Ameerikast. Euroopast olid konverentsile kutsutud peale Jugoslaavia ja veel Rootsi, Soome ja Austria.

Tülikaks probleemiks osutus aga Malta osavõtt, mis otustati jaatavalt alles pärast pikemat valdust. Lahkarvamisi tngis nimelt tõsiasi, et Malta suuri-maks sissetulekuks on raha Ingismaale renditud sõjaväelise baasi eest, mis tegelikult kuulub NATO-le ja seepärast heidab varju Malta liiduvabadusele.

Tähelekoht on ka tülikuside muuseum konverentsil Alžheeria kuberneri kommunistliku Kuuba osavõtt. Ühenduses sellega tüvis nimelt üles liiduvabade riikide suhtlemine supervõimudega. Liibia president Khadafi seletas, et kuna Castro Kuubal on liitunud suhted Nõukogude Liiduga, siis ei saa teda üldse liiduvabaks lugeda.

Kui Castro seepäele enesekäts sõna võttis, siis lahkus Khadafi koosolekult ja korraldas pressikonverentsi Kuuba küsimuses. Khadafi väitis, et Kuuba ei või kuuluda liiduvabade maade hulka, kuna ta on samasugune "vene vabariik" nagu Ungari, Tšehhoslovakkia ja Bulgaaria.

Castro kõneleb hästi Nõukogude Liidust, ütles Khadafi edasi. Aga kui meil oleks praegusel konverentsil kaasas mõni USA-litlane, siis kõneleks ta natsima soojalt USA-st. Khadafi mõttekäiku jagas ka Kambodža endine valitseja, prints Sihanouk omapoolelt küsimusega, et kui N. Liit kuulub imperialismivastasele leeri, miks ei ole ta siis katkestanud suhteid Kambodžaga võimuharunud Lon Noli valitsusega?

Selgus suhtumist supervõimudega leidis Khadafi edasi, et venelased räägivad kahest blokist, kommunistlikust ja kapitalistlikust, lugedes esimest sotsialismi esindajaks. Khadafi arvates ei vasta see tüele, kuna kommunismil pole midagi ühist sotsialismiga ja seepärast on tegemist kahe täiesti erineva asjaga.

Khadafi lõpetas oma sõnavõtu kinnitusega, et midugi teetab ta ilma reservatsioonita kõiki kon-geolekukonverentsi. Tunnustust, mis kinnitaks Hitleri-Stalini kokkulepet Balti väke-rahvaste riikliku iseseisvuse kui ka rahvusliku olemasolu hävitamiseks.

Tunnustust, mida ta aga liimelt ka seekord ei saavuta, mis omakorda tähendab ka seda, et Kreml ei saa päris vabu käsi maailma avaliku armavise tõttu.

Meil siin läänes on põhjust pidada meeles, mis meie kodumaaga juhtus ja meie endiga. Miks me oleme võõrsil.

verentsil vastuvõetud otsused, kuna ta on kindel, et need jäävad läbiviimata. Kõik koosolekuid esindatud maade juhid lähevad koju tagasi ja teevad ainult seda, mida nad ise tahavad.

Nende sõnadega. Iseloomustas Liibia noor president võibolla väga tabavalt kolmanda maailma katseid ennast Ida ja Lääne vahel üksmeelselt maksta panna. Kuigi konverentsist osavõtnud arengumaad arv on pidevalt ja jõudsasti kasvanud, pole üksmeel vastavalt suurenenud. Pigem on väljaveat vähenenud, kuna rohkete sõnadele pole järgnenud tegusid.

Raskused koostöö korraldamiseks väldetavalt liiduvabade maade vahel ilmneseid tavalisest selgemini asjase arvulise kõige suurema tippkohtamise ettevalmistamisel. See toimus välisministrite tasemel ülesandega koostada päevakord riigipeade nõupidamiseks.

Kaks komisjoni töötasid pikemat aega, konkreetselt aga vä-

hسته tulemustega. Killumest esimes lõpuks ka redaktsioonikomisjonis, kus mitmesuguseid ettepanekuid püüti kokku kolastada. Poliitilises osas osutus raskeks leida ühist programmi agressiooni tõrjumiseks, samuti kui küsimuses, kuidas toetada rahvuslikke vabadusliikumisi.

Majanduslikus osas läksid arvamised lahu, kuidas kaista arengumaid eriti multinationaalsete ettevõtete sissetungimise vastu. Kokku võttes oli konverentsil palju peamurdmist, aga miski ei näi kindlustavat, et üks või teine otsus ka ellu viiakse.

A.K.

"Ajaga taktis Rootsi heaks"

Uus kuningas andis oma kuninga-kinnituse kolmapäeval. See toimus kontsiilil Stockholmis lossis. Vastavalt sellele on tema tiitel Rootsi kuningas, nimi Carl XVI Gustaf ja de viis "För Sverige i tiden", see tähendaks tõlkes umbes "Ajaga taktis Rootsi heaks".

Ofitsiaalne osa jätkus Riiksalen, kus kuningas esitas oma tronikõne, tehes seda julgelt ja värikalt. Erilist "premiäri-närvilisust" polnud märgata.

Hiljem võttis kuningas lossi rõdult vastu svenska Sängarförbundet traditsioonilise laulutervituse ja rahvamasid jubeldi.

Nähtavasti on rahvas endiselt rojalistlikult häälestatud ja Carl Gustaf populaarne, kuna ovatsioonid olid marulised. Arvestuste kohaselt oli loss juure kogunenud umbes 25 000 inimest. (Ja).

Pedro Krusten
Laevasõit
Leaga
Novellid

Kõttes kr. 32: –
brosh kr 24: –

Eesti Kirjanike Kooperatiiv
Fack 1, 220 03 Lund
Postgiro 43 37 71 -3

EESTI PÄEVALEHT

Eestniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhani Koka
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholm:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstuna Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
331 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0.
Eesti Päevaleht Förlägs AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta kr. 158:-
Termin (4 kuud) kr. 57:-
Kuu kr. 16:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLÄGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens
Tryckeri AB Eskilstuna 1973

ANSÖKAN OM BINGOTILLSTÄND

som enligt gällande bestämmelser i lotteriförordningen skall prövas av Kungl. Maj:t och som avser bingospel under år 1974 bör, för att ärendet skall kunna behandlas före årsckiftet 1973-1974, snarast och helst senast den 16 oktober 1973 inges till Handelsdepartementet (adress Fack, 103 20 Stockholm 16).

Blankett och anvisningar för ansökan kan erhållas hos polismyndighet, länsstyrelse och handelsdepartementet.

HANDELSDEPARTEMENTET

KLA

Nii mäletame me oma kuningat

Kuningas Gustaf VI Adolf astus troonile 29 oktoobril 1950, peale oma isa, Gustav V surma. Lipukirjaks valis Gustaf VI Adolf "Plikten framför allt" (Eelkõige kohustus), mis tundus nagu lihtsana ja retooriliselt ebadraamatilisena. Varsti aga mõistsid kõik, et sobivamalt ei oleks kuningas saanud oma lipukirja valida, sest oma valitsemise ajal on Gustaf VI Adolf näitanud ülimalt kohusetruudust ja oma tegutsemistes põlvunud õigustatud austust ja respekti. Oma kuninglikke ülesandeid on Gustaf VI Adolf täitnud ühegi kriitikata. Tema vahekorrad poliitiliste erakondadega on valitsemisperioodil olnud eeskujulikud.

Kuningas on palju ära teinud oma maa tutvustamiseks välismaal. Igal pool imestati kõrges ees kuninga jaku ja vastupidavust nõudlike päevaprogrammide läbiviimisel. Ka väga kõrges ees ei lubanud Gustaf VI Adolf oma töökoormat vähendada ja ajakirjanikud üle maailma olid eranditult üllatunud, kui nad nägid tema energilist ja väsimatut kohusetäitmist ametlikel avamistel, näitustel, reisidel ja pidulikel aktustel jne.

Gustaf VI Adolf sai väga põhjaliku ettevalmistuse oma kuninglike ülesannete täitmiseks. Need ülesanded kujunesid tema elutöökaks ja sisuliselt oli ta endale palju nõudvam ja põhjalikum kui seda temalt nõudis riigitepa positsioon.

Gustaf VI Adolf sündis 11. novembril 1882 Stockholmis Kuninglikus lossis, kui tema vanaisa Oscar II oli troonil. Prints Gustaf Adolf ja tema vend Wilhelm said oma koolihariduse erakoolis Stockholmis. Kuninglikku perekonda liikmed olid veel sel ajal väga eraldatud ühiskondlikust elust. Abituriumi sooritas prints Gustaf Adolf sajandi esimestel aastatel, millele järgnesid õpingud ülikoolis ja sõjaväes.

Prints Gustaf Adolf astus Uppsala ülikooli 1902, kus tema studium keskendus ajaloo, arheoloogiale ja rahvamajandusteadusele.

Arheoloogia osutus printsile kõige südamelehedamaks ja läbi kogu elu oli see kuninga eriliseks hivialaks. Tema üldsuslik kompetents sel alal ärats suurt rahvusvahelist tähelepanu.

Traditsioonide kohaselt peab troonijärglane abielulena varakult. Jaanuaris 1906 sooritas prints Gustaf Adolf reisi Egiptusse, kus ta kohtas Inglise Connaughti hertsogi tütreid, Inglise kuninganna Victoria lapselapsi, printsess Margareti ja Patricia.

Samal aastal abielus ta printsess Margaretiga. Abielu oli väga õnnelik ja neli sündis viis last: prints Gustaf Adolf, kes 1932 abielus saksa printsessi Sibyllaga ja kes surma sai lennuõnnetusel Kastrupi lennuväljal, prints Sigvard kes kodanliku abielu tõttu loobus troonipärimise õigusest, printsess Ingrid, kes praegu on Taani kuninganna, prints Bertil kes ei ole abellunud ja on suure panuse andnud Rootsi tööstuse tutvustamisele välismaal ja hingega juures olnud spordiliikumises, ning lõpuks prints

Carl Johan, kes kodanliku abieluga loobus kuninglikest õigustest.

Aastal 1907 varises Oscar II manalasse, Gustaf V astus troonile ning tema kõige vanem poeg prints Gustaf Adolf sai troonipärijaks. Aastal 1947 sai üheksakuune prints Carl Gustaf päri-võrstsiks oma isa, troonijärgluse järgmisena seisnud prints Gustaf Adolfi äkklise surma tõttu. Kui Gustaf V suri 1960, oma 88-ndal eluaastal, astus Gustaf VI Adolf troonile ja tema pojapojust prints Carl Gustafist sai kroonprints.

Rootsi kuningannaks sai Gustaf VI Adolfi teine abikaasa, inglise päritoluga lady Louise Mountbatten, kellega ta oli abellunud 1923, kolm aastat pärast kroonprintsess Margareti surma.

Ka teine abielu oli õnnelik. Kuninganna Louise oli oma abikaasale suureks toeks nende lgi pool sajandit kestnud abielus. Kuninganna suri märtsis 1965.

Kuningas Gustaf VI Adolf valdas viit keelt ja tal tuli tihti pida kõnesid ametlikel üritustel. Aastas tuli temal vähemalt 8000 dokumendile alla kirjutada, mitmeid tuhandeid külalisi võõrustada ning alati valmis olema

Kuningas Gustaf Adolfi armsaimaks hobiks oli arheoloogia. Pildil kuningas ja printsess Christina väljakavatel Itaalias septembris 1969.

rahvale esinema. Inimesed kes kuningat kohanud, on kõik väga imponeeritud Tema Majesteedi asjatundlikkusest ja oskusest igal alal.

Tema teadmishimu oli küllastamatu. Gustaf VI Adolf oli alati lahke ja mõistev. Ta andis oma pojapoegade kroonprintsile varakult nõu elus alati läheneda probleemidele heatujuliselt ning huumorimeelga, kuna siis lahenevad probleemid kergemini.

Kuninga huviala arheoloogia, viis teda iga sügise arheoloogilistele väljakaevamistele, eriti Itaaliasse San Giovenale ja Aqua Rossa lähedale, kus kuningas oli endiste etruskide-elupaikade väljakaevamistel üks algatajateks.

Kuninga põhjalikud teadmised arheoloogina äratsid suurt respekti kogu maailmas. Rahvusvaheliselt tuntud on ka kuninga kunstikogud Stockholmis lossis: ta uuris enam kui 65. aasta jooksul orandi kunstikäsitööd.

Gustaf VI Adolfi huvid hõlmasid ka moosdast graafilist kunsti. Siin tundis tema erilist huvi noorte rootsi kunstnike vastu ja abistas neid tihti rahaliste toetustega. Kuningas külastas ka kord eesti pagulaskunsti ülevaateid Stockholmis Sveagalleris ja omandas sealt mitmeid töid.

Gustaf VI Adolf oli autodoktor mitmes ülikoolis kogu maailmas. nende hulgas oli tema ka õigus-

teaduse audoktor Tartu ülikoolis. Kroonprintsina käis ta Eestis Tartu ülikooli 30-aastase juubeli puhul 1932. sooritades seejuures külastuse ka Haapsalu ja Vormsis, et kohata eesti rootslasi.

Gustaf VI Adolfi paljude huvide hulka kuulus ka alandus. Kui kuningas vaheldust otsis, tegeles ta oma lilledega ja taimedega Sofiero suvelossis Ilusas alas. Stockholmis südalinnas viibides igatses ta tihti looduse ja kasutas igat võimalust Ulriksdali, Drottningholmi ja Sofiero residentsides viibimiseks.

Kuningas pühendas palju aega oma perekonnale — lastele, lapselastele ja lapselapselastele. Viimaseid oli kuningal kokku viisteist.

Viimastel aastatel oli kuningal eriti tihe side kroonprints Carl Gustafiga. Oma elutarkused ja kogemused on Gustaf VI Adolf edasiannud noorele kroonprintsile, kes nüüd kadunud kuninga asemele astub.

Eestlased kes tulid vabariigist õppisid kuningat austama ja armastama. Eestlaste vastu on kuningas omakorda alati näidanud sooja huvi ja kaastundmist. Juba eestlaste Rootsi saabumisel külastas kuningas neid Mölle laagris — vanade tutvuste uuen-damiseks.

Kogu eestlaskond leinab Rootsi kuningat, kellest sai ka meie kuningas Rootsi kodakondsuse omandamisel.

Jalutuskäik pealinnas

Stockholmlastele polnud mingiks üllatuseks kui nad tänavail ja kaupluses kohtasid kuningat nagu tavalist kodanikku. Mõistagi ilma ihukaitseta. Pildil kuningas ja kuninganna Louise jalutamas Stockholmis.

Kaastundeavaldus uuele kuningale

Rootsi Eestlaste Esindus on Kuningas Gustaf VI Adolfi surma puhul saanud järgmise telegrammi noorele Kuningale Carl XVI Gustafile:

Tema Majesteet Kuningas Stockholmis loss.

Tema Majesteet Kuningas Gustaf VI Adolfi surma puhul soovib Rootsi Eestlaste Esindus alandlikkuses väljendada kogu eesti rahvusrühmi poolt tunnetavat sügavat leina.

Tema Majesteet Gustaf VI Adolf võitis juba kroonprintsina eesti rahva lugupidamise ja sooja poolehoidu. Eriti meenutame meie tema külaskäiku Eesti Vabariiki aastal 1932.

Kui sõjasügisel 1944 enam kui 32 000 eesti kodaniku põgenikena saabusid Rootsi, oli kõigi nende inimeste usk ja lootus rajatud sellele sõbrallikkusele ja heatahtlikkusele, mida Rootsi Kuningakoda oli näidanud Eesti

suhtes ning ka sellele humansele jõule, mida Rootsi rahvas alati on osutanud poliitiliselt jätlatule.

Eestlased üle kogu maailma saavad alati hoidma Tema Majesteet Gustaf Adolfi sõbrallikkust tänumeiselt oma südames ning mälestust temast suurimas austuses.

Meie avaldame sügavat kaastunnet ja osavõttu Tema Majesteedi ja kogu kuningliku perekonna leina puhul.

Meie soovime Teie Majesteedi-le kõike mõeldavat edu ja õnne Teie uues ja vastutustähtsaks ülesandeks Rootsi hüvanguks.

Rootsi Eestlaste Esindus

Hans Kauri
Esinduskogu esimees

Leo Karupää
esimees

Eesti-Läti laskevõistlusel

Eestlaste-lätlaste laskukohtamisest osavõtjad Lõvsta laskerajal. Paremal püstolikiiti võistlusjoonel. Eestlaste värve kaitsesid Üle Kenas, Hans Kenas, Eugen Tiits, Ago Talvar, Harry Virnalt, Ants Paas, Jaan Raud ja Ants Tuksammel (Foto Ants Paas).

Lõvsta laskerajal proovisid oma osavust eesti ja läti laskurid "maavõistlusel", kus uuen-
diti kahe rahva vanu spordisidemeid paguluse olukorras.

Mõlemad rahvused esinesid 6

liikmeliste esindusmeeskondade ning võisteldi kahel alal. Sõjapüssist lasti 300 meetri distantsil rahvusvaheline veerandmatch ja püstolist 25 meetri rajal 4 kiltsseeriat.

Lätlased tulid võitjaks väikse edumaaga nii sõjapüssist kui ka püstolist laskmises. Lõunamaal olid esindatud oma parimate laskuritega kuna seal ajal toimusid nende iga aasta-

sed üleriigilised omavahelised meistervõistlused. Eestlasi esindasid Södertälje ja Stockholmis laskesportlased. Püües võistlust istuti sõbralikult ühises pidulauas, jagati auhindu

ning vahetati mälestuseemneid. Tugeva aplausiga võeti vastu ühine otsus, et omavahelised maavõistlused kujuneksid iga aastaseks traditsiooniks. (EPL/AP)

Veiniskandaal: Völts-Bordeaux

BORDEAUX (VE) — Maailma vanimat veinilinnat Bordeaux'd Prantusmaal vaputab praegu veiniskandaal: avastati nimelt veinivõltsimine, mis väärtuses ulatub 2,5 miljoni dollarini. Ühe Bordeaux tuntuma veinivabriku keldrist konfiskeeriti kaks miljonit pudelit, mis osutus völsitud veiniks. Juurdus asja kohta kes-
tab.

Veinivõltsimine toimus järgmiselt: odav valge vein muudeti punaseks ning pudelele löödi kõrget kvaliteeti märkiv rahvusvaheline Bordeaux'i tempel.

Bordeaux'd tabas see madal-
lööginä ning praegu on terve ümbruskonna veinikaupmehed ootekul puuga pähe saanud. Kõik nende traditsioonid, ekspord ja hea nimi on kannatada saanud.

Valitsus on veini väljaveo ajutiselt seisma pannud kuni juurd-
luse lõppemiseni.

Nii palju on ametnik juurdus näidanud, et teatud veiniekspor-
töörid on üles ostnud suures hulgas valget odavat veini ning on selle oma raamatuisse sisse kandnud kui punase kallihinnali-
se veini.

Valge vein oli segatud mitmel korral daga punase veiniga, kuni ta muutus sügavpunaseks "bor-
doo" veiniks ning riiklik veini-

kontroll löi pudelitele peale templi, mille järgi vein muutus kõrge kvaliteediliseks kalliks veiniks. Hea punane vein maksab kolm korda nii palju kui sega-
miste teel valgest punaseks muudetud vein.

Veinivõltsimise pahameel on arusaadav, kuna nad kardavad, et praegune veinivõltsimine võib nende nime määrida ja bordoo-
veinid eksportitult nullina maha suruda.

Bordeaux ümbruses toodetakse umbes 400 miljonit pudelit veini aastas, kogusummas 450 miljoni dollari väärtuses. Üks neljandik sellest läheb ekspordiks.

Nende halbade uudiste tassa-
kaalustamiseks teatas prantus-
Veinitootja Ühing, et 1973. aas-
ta Bordeaux veinitoodang on erakorraliselt hea nii kvantiteedi kui kvaliteedi poolest.

Hans Rebane, eesti koguduse õpetaja lahkus terviselikel põh-
justel 1. septembril koguduse teenistusest. Kogudus saatis ta ära pidulikl jumalateenistusel, kus öeldi tänusõnu ja anti üle kingitust.

Carmen Pril, tuntud viiuli-
kunstnik ja end. Estonia dirigent ning pianist Peeter Paul Lüdigi, teostavad praegu kontsertreisil USA eesti keskustes.

Vikerlased Veskijärve saunarööl.

GÖTEBORG

Sügispidu

Kombeks saanud Sügispidu Põhjalatütre-Kalevipoeg Sõp-
rade Ringi korraldusel tolmub laupäeval, 13. oktoobril algusega kell 19.00 Gamlestadens Med-
borgarhus B-saalis. Tantsu ja lõbusa tju eest kannab hooit Pili-
li-Juss, lauluettekandajad ja sõna-
list ajavõitjate noortel ja vanadel talentidel. Einelaud külmade ja soojade suupistetega, kohvi ja kookidega. Naisringi perenaiste korraldusel.

Serveerimise huvides vajalik eelregistreerimine hiljemalt 10. ok. telefonil: 11 50 00 (Peet 1601), õhtuti: 44 19 69 (Merla), 26 29 77 (Tomson), 21 38 96 (Marten).

Kõik kaasmaalased teretule-
mast!

GÖTEBORG

Avakoondus

Põhjalatütre-Kalevipoeg Lipkond algab oma sisetevestust ühise lipkonna koondusega kol-
mapäeval, 28. septembril algu-
sega kell 18.00 KFUM-s, Parkg. 11.

Kõik eesti tüdrukud ja poisid, kes veel pole liitunud skautliku noortevõistluse Göteborgis - olete südamest teretulnud meie ridadesse. Kui tahad olla üks eesti noortest, kes veedab tore-
daid laagripäevi 1973. aasta Maailmalaaagris koos eesti noor-
teistest mandritelt - siis on Sul ülim aega liituda meie perega - et olla teadlik skaut või gaid Maailmalaaagris.

Lipkonna liikmed - suured ja pikised, kõigile talle on ava-

koondus Maailmalaaagri ja SIHT 75 avatatiiks. Näeme KFUM-s kolmapäeval, 26. sept. kell 18.00!

GÖTEBORG

ELA koosolek

Eesti Laste Aibtamisühing peab oma aastapeakoosoleku esmaspäeval, 8. oktoobril kell 19 Eesti Majas Göteborgis. Kõik huvitatud on teretulnud!

GÖTEBORG

Naisringi töö-õhtu

Oma kümnenda tegevusaasta tähistamise ettevalmistus-tähe all kohtuvad Naisringi liikmed oma järjekordeste käsitöö-õhtule KFUM-s, Parkgatan 11, Teisipäeval, 9. oktoobril, algusega kell 19.00. Ühteme teretulemast kõi-
kidele eesti neludele-naistele, kes huvitatud käsitööd ja mugavast vestlusõhtust - veedame ühe-
skoos mõnusa õhtu kord kuus!

GÖTEBORG

Võimlemine

Teatame asjahuvitatutele, et meie võimlemisgruppid (nais-
võimlemine ja jazzballer) jatka-
vad tegevust ka käesoleval aastal. Harjutused tolmuvad KFUM-
s, Parkg. 11, heljapäeviti. Aigus ja lähem informatsioon antakse registreerimisel, soovijali re-
gistreerida hiljemalt 25. sept. tel. 44 19 69 (merla), 26 29 77 (Tomson). Osavõtmaks koos sauna kasutamiseks kr. 2.- korra pealt, seega kr. 20.- termiinis.

GÖTEBORG

Makrame

On avanenud võimalus korral-
dada makrame kursust eestlaste-
le - esialgu päeviti, kui leidub külladane arv soovijali, siis ka õhtuti. Kursus toimub KFUM-s, Parkg. 11. Päev ja lähem infor-
matsioon antakse registreerimi-
sel tel. 44 19 69 (Merla) ja 26 29 77 (Tomson). Registreerida hilje-
malt 25. sept.

NORRKÖPING

Stardib mängukool

Norrköpingi eesti mängukooli algava tegevuse esimene kokku-
tulek on Eesti Kodu pühapäeval, 30. septembril kell 16.30. Aeg edaspidisteks kokkutulekuteks lepitakse kokku lastevanematega kohapeal. Eelregistreerimine ja lähem informatsioon: Maria Al-
lik, tel. 011:16 67 28.

Kõik lapsed, kes osakvad või soovivad õppida eesti keelt, on teretulnud.

VESKIJÄRVE

Talgud

Nädalalõpul 22-23 sept. toimu-
vad Veskijärvel talgud. Ka see-
kord vajab Veskijärve talgude-
tublike kaasmaalaste (tõukäsi-
sügisesteks korrustustöödeks ja paadikuuri lõplikuks valmi-
seks. Sauni on kütud. Veskijärve juhatus ütleb teretulemast kõi-
kidele abilistele.

STOCKHOLM

Lasteala üldkoosolek

Stockholmi Eesti Lastead peab oma üldkoosolekut püha-
päeval 23. septembril, algusega kell 18.00 lasteala ruumides Eesti Majas Wallingatan 82 i tr.

Stockholmi Eesti Lastea-
la praeguste kasvandikute vane-
mad, kuid ka tulevased lasteala liikmed on väga teretulnud. Ka-
vas on arutada tulevase tegevuse ülesehitust, ning mõitled vahetada võimalustest praegust poole-
päevakodu edasi arendada näi-
teks täispäevakoduks või peale-
lõunakoduks.

Owen Raud, eesti arst Väster-
åsis, on nimetatud Värnamo haigla günekoloogia ja obstree-
tika osakonna ülemarstiks.

Heldur Ester, kes senini töötas Maristades, on määratud Skaraborgi läänvalitsuse juures enamväärtusmaksu osakonna juhatajaks osakonnadirektorina.

Vikerlased Veskijärvel

Kalevi lipkonna Vikerlaste skaudirühm pidas 31. aug-2. septembril 1973 Veskijärvel nä-
dalaalülaagrit. Laagrit kutsuti Kaarnakünka 73 ja pakkus pois-
tele maastikul orienteerumist, skauditehnikat, õhupüssi lask-
mist, väliraadiloga side pidamist öömängu ja lõkkeõhtul.

Laagri haripunktiks tuleb lu-
geda saunas käimist pärast väsi-
tatavat orienteerumise võistlust.

Laagrist võitis osa Kotka salgast Jaan Anderson, Rein Aasmäe, Allan Estonius, Mats Estonius, Alo Holm, John Peeter Leesi,

Rein Päär, salgajuht Peeter Tal-
me ja Rein Tohver.

Rästiku salgast oli laagris Ha-
rald Lepp, Taavi Kartus, Hendrik Nymman, salgajuht Peeter Paljak, Hendrik Penno, Kirstjan Penno ja Johan Raud. Kokku kuuestest poissi rühma kahekümnest.

Laagri juhtidena tolmisid Ivar Paljak ja Enno Penno.

Võistlustel selgusid järgmised võitjad: Salkadevaheline skau-
ditehnika võistlus: Rästik. 6 km orienteerumist: grupp koosseisus Taavi Kartus, Hendrik Nymman ja Peeter Paljak. Viievõistlus: Jo-
han Raud. Laskevõistlus õhu-
püssil: Peeter Paljak.

BALDER JAANI veste: KÜLALINE

Selle loo ma kirjutan puhtal kujul elust maha. Milleski välti ma mõelda, kui ümberlingi on vesteid valmis nagu küpsi marju, muudkui võta ja nopi.

Karin Veinberg jutustas: "Ühel päeval ta tuli meile. Mele teda suurt ei tunnagi. Aga tema käitus meil nagu oleks ta oma kodus. Läks kohe kööki, tegi külmutuskuupi ukse lahti ja vahtis sisse. Ise ütles, et tahaks midagi hamba alla saada, köht läks sõidu ajal tühjaks. Ma siis kombineerisin talle suure kiluga eine ette, et kustutage sellega nälga, paari tunni pärast saame õhtusööki. Kõikis juua ka. Kõikjal jäätükke klaasid, voodikad peale. Vincat otsa. Sõli ja jõi. Ma katsusin selle aja sees pärida, kuidas ta elab ja mida teeb. Ülikool juba mitme aasta eest lõpetatud, kas on nüüd ka hea koha peal. Ei saanud temalt õiget vastust. Mh ja jah, o yes. Sõli ja jõi. Pärast küsis, kus ta võiks pikalt olla, väsinud. Juhatasin ta küllalastuppa. Pani ukse enda järel kinni, ei tea kas hettis magama või tahtis nistama endaeette olla.

Õhtusöögi ajaks tuli alla. Siis mu mees oli ka juba kodus, päris omakorda, et kuidas käsi käib. Hästi! Noh, see on siis hea. Mis tööd ta teeb? Pööras asja naljaks, et kui inimene on parajasti puhkusele, siis ta ei tee mingit tööd. Või siis puhkusele. Jäi meile ööseks. Ei küsinud, kas on võimalik mele juures õõbida, vaid läks oma tuppa ja hettis magama. Asi klaar.

Asi hakkas järjest segasemaks minema, kui ta ei mõtelnudki meilt lahkuda. Eestis rahvas ütleb, et kala ja küllaline lõhevad kolmandal päeval halsema. Tõsi see on. Kolmandal päeval oli mu nina vingus, kala halses. Ja ma tahtsin pahast halsust lahti saada. Pidasin nitehga nõu.

Tema oli selle noormehe kohta üht ja teist kuulnud. Andekas pois, aga tööd ei viitsi teha. Eelstab elada teiste kullil. Paha kuulsus küljes. On inimestel kselas nii kaua, kui nende kannatus viimaks katkeb ja ta uksest välja visatakse.

Noh, minust ja mu mehest väljaviskajad ei ole. Selle tõttu näis mele tulevik eriti tume. Viimaks võitis mu mees vale appi. Inimene peab ühe loogardi pärast valetama! Ütles talle ühel päeval, et nädalalõpp tuleb küllalees oma naise meele külla, siis tekib majutamisega probleem. Ja sellega ühenduses pean ma paratamatult küsima, kui kauaks teie kavatsete minna jääda. Ta vastas, et temal äärmelkuga mingit kiiret ei ole. Mu mees vastas, et seda külli, aga hea oleks, kui küllalastuba nüüd vabaneks, sest... Ta küsis vastu, et kas nad siis all saalis ei või magada, üks sohvale, teine pörandal. Mu mees ütles, et naisele on kaunis nõudlik, pealegi peab ta seda tuba, küllalastuba, kus olete, oma toaks. Nii et... Ta ütles, et hea külli, tema tüüks ei taha olla, magab ise all sohvale. No mis sa kurjavalimuga teed!

Nädalalõpp jõudis kätte, keegi meile muldugi ei tulnud ja nüüd pidin ka mina valetama, tema pagana pärast valetama. Ütlesin, et öde ja õemes jaid tulemata, sest ma kirjutasin nalle, et küllalastuba ei ole vaba, kahju külli, aga ehk tulete teine kord.

Ta ei ütelnud selle peale midagi. Elas meil edasi. Siis mu mees tuli uue vaiega viltja. See on hirmus, kuidas üks al-lakkinud inimene võib ka teisi moraalselt laostada. Jah, mu mees ütles, valetas, et me kavatsete paariks nädalaks ära sõita, puhkusele.

Ta vastas selle peale, et siis teie olete õnnega koos. Ma jään teile koduhoidjaks ja majavahiks. Tänapäeval võtavad paljud inimesed majavahi, kui ära sõidavad. Prii toid ja tasi ka nautke, see on siiski väike kulu, kui mõtled, et vahepeal varas tungib sisse, teeb puhta töö. Ega ma palju taha. Tuubite külmutuskuupi hästi taldudaineid täis, jätate mulle sada dollarit ka, siis ma toidustamisega hätta ei jää. Jookidest nappust ei tule, ma vaatasin, teil on pudeleid maailm, ainult tuus, ma eelistan voodkat konjakile.

Sa kurivaim, vaata kuidas ta meile vastas! Ma peaksin peast põrunud olema, kui nistuguse ükski oma koju jätan.

Laupäev jõudis kätte ja siis pidi minn aus ja korralik mees jällegi tema pärast valetama. Ütles, et ei saa puhkusele sõita, pakilised tööd tulid peale, holavad kinni. Ta ei vastanud selle peale midagi. Elas mele juures edasi. Siis ühel päeval mu mees ütles talle, et sõber kutsus teda appi. Elab ka siin naabruses. Noh, heameelega ma tulen appi. Võtan teise mehe ka veel kaasa. Elab praegu minu juures. Igavene kange tüümurdja, täitsa töösangar. Pilguta talle ainult silma, ta läheb ja tõrvab kuu ka ära.

Mu mees tõi laupäeva õhtul vanad naised, et tea kust ta need välja kookis, viis küllalastuppa ta juurde ja ütles, et aja need homme hommikule selga, kui me naabrimehel appi kargame.

Pühapäeva varahommikul oli ta nii vaiksest jalga lasknud, et meele ei kuulnudki lahkumist. Ma ei mäleta, et meile elus teist nii õnnelikku pühapäeva hommikut oleks olnud," lõpetas Karin Veinberg oma jutustuse.

Ristsõna 30

A	B	C	D	E	F	G	H	I
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

Paremale: 1-A P. Tshalkovski ooper 2-A mehe austav nimetus Türgis 3-G sadama kinnitatus kaljusele 3-A mangusti 3-E miniviku jäänus 4-A linn Värmalandis 4-F puude lüüdamine 5-A doftong 5-C kuulsaima rootsi näitejuhi initstaalid 5-E tele 5-G too 6-A kardetav narkootikumaine 6-D vanade 7-A frekventsilvne verb 8-A vanu 8-D Vana-Kreka filosoof 9-A nimi Pühist 9-D autotööstade vabrik Rootsis 9-G varajane vaigus (om. käänepi) esimene täht 10-A kõnelus Jumalaga 10 F kasin 11-A paik 11-D suur, avar 11-G lõh. naise nimi 12-A

teatud sisalik 12-E sama, mis 11-D paremale 12-H aastakoosolek 13-A lüh. eesnimi, kõlbab nii mehele kui ka naisele 13-D vulisema 14-A paljudele tähtsaim elus 14-E segas.

Alla: A-1 linnaosa Tallinnas B-1 petis C-1 ruuma number 500 D-1 esimene täht E-1 mi F-1 ruuma number 1000 G-1 la H-1 keem. lämmastik I-1 sama, mis C-1 alla C-2 on kunstniku tema töö D-2 arv E-2 kaugmire F-2 üpsilon G-2 abelupool H-2 varemtehtin Türgis I-2 kandev möte H-5 riik Aafrikas I-6 selle ristsõna autori nimetähed F-7 riik Euroopas G-7 riik Euroopas (seesüüles kääne) B-8 diftong D-8 kuuls vene ballerini Anna, teine nimi I-8 nukukene rumal, loikaks A-10 elukute B-10 pane paika C-11 jaatavat vastust otav küsimus E-11 baas F-12 elukute H-13 noot.

Lahendus 29:

Paremale: 1-A kalamehed 2-A isamaa 2-G aer 3-A regi 3-E lutsu 4-A Imetegija 5-A kida 5-E ilris 6-A ukaas 6-F liit 7-A Lillie 7-F jada 8-A I.K. 8-C Gimo 8-g LIN 9-A sai 9-D ae 9-f TT 9-H s. 1 10-A erru 10-E ei 10-G ohe 11-A doli 11-E Lilly 12-A osa 12-D AS 12-F neid 13-A sina 13-E Eesti 14-A and 14-D nd 14-F okse.

Alla: A-1 kirikulised B-1 asemik C-1 lagedal D-1 am E-1 male F-1 aeu G-1 Hati H-1 ees I-1 ees I-1 dr. D-3 Itaalia I-3 ua F-4 gljotini H-4 jiidish E-5 isemeelsed G-5 Rialto I-5 Stanley B-7 Ikaros C-8 girland D-10 ulaan G-11 lesk H-11 liis A-12 osa I-12 die B-13 in F-13 eo.

Laine kallaste-Björkman Uppsalast võttis osa Kanadas Musko-kas Roman Marley surilvuskohas toimunud Martina valla rahva kokkutulekust koos tütre Lyga. Kokkutuleku oli 19 martnalast.

Joann Saarnit, eesti kunstnik Toronto, sai teilmise suure panoo maailmiks Toronto. Dominion Center Royal Trust Toweris. Pannoo on kunstnik ristitud "Algas ja lõpp" ning see teostatakse akrüülvärvidega.

Kes müüs 400 tonni kulda?

PARIS (EPL) - Üksainus müüja - ei ole teada kas isik või institutsioon - on viimastel päevadel maailmaturul müünud 400 tonni puhast kulda. Müüja ident-suse ümber valitseb salatskuste. Itaalia rahaministeriumi pes- inspektor Nardo, kes müüjale oli ekspersina nõuandjaks, kui transaktsioon kõne all oli, usub, et kulla omanikuks oli mingi araablane.

Spekuleeritud on ka teiste ni-mede ümber, näit. Argentina juht Peron, Kreeka valitsus ja Lõhbu president Khadafi. Igal juhul kinnitatakse Londonis, et transaktsioon on toimunud. Pangad moodustasid konsort-siumi, et osta kullakogust, mille hinnaks oli 1,5 miljardi dollarit.

400 tonni kulda on kaks korda nii palju kui N. Liit igal aastal läänse turule laseb, et maksta oma suurte toiduainete sisseo-stude eest. Kuld tänavu on rak-skused N. Liidu majanduses põ-hjustanud ka sealt suurema kul-lamüügi kui tavalliselt.

Siberi kulda on Shveitsi müü-dud poole aastaga 120 tonni, mis

tähendab, et aasta lõpuks tõuseb müügi kogus umbes 240 tonnile koguhinnaga "ainult 900 miljonit dollarit".

Venemaa kullareservide ulatus hoiatakse suures saladuses. Juulis arvestas Londoni "Economist" neid umbes 8-10 miljardile dol-larile. Dr. Pick arvestab neid isegi suuremaks ja lisab, et Moskvas ei valmistata raskusi reaalservide sellest käesoleval aastal kulda umbes miljardi dol-lari väärtuses. On saadud ka andmeid, et Venemaa kattis läi-nud aasta 800 miljoni dollari suu-res puuduajaga väliskaubandu-ses kullamüügi.

Kullale lisaks võib Venemaa kasutada oma väliskaubanduse bilansi tasakaalustamiseks tee-mantide, plaatina, palladaumi, nikli ja hõbeda müüke. Aidata võivad ka looduslik gaas ja õli.

See on üks põhjus, miks Moskva soovib sel alal nii tungivald USA majanduse ja tehnika kaasabi Siberis, üteldes selle "ujuvat õilis" ja ootavat.

USA kaubandusedelegatsioon, kuhu kuuluvad rahaminister George Shultz, kaubandusminis-ter Frederick Dent ja välismini-istri abi abi William Casey koos ekspertidega sõidab lähemal ajal Moskvasse pidama läbirääkimisi kaubavahetuse elustamise üle.

Republikanist senaator Robert J. Dole Kentuckyest esitas Sena-tile resolutioon, millega ta soovib lõpetada Watergate uurimise komitee tegevust ja jätta asjaoo-salisle süüdivuse küsimus kohtu otsustada. Senaator Howard H. Baker, republikan Tennessee-st, teatas, et kui Watergate skan-daali uurimise komitee 17. sept. jälle tööle asub, võetakse sarja-misele ka demokraatide partei ja tema kandidaatide poolt 1972. a. valimiste ajal toime pandud väärted.

Presidendi nõunik välise jul-geoleku alal Henry Kissinger hoiatas Washingtonis peetud kõ-nis USA-d isolatsioonismi kaldu-mise eest. USA peab oma julgeo-leku ning huvide pärast tõi-teiste riikide suhtes enda peale võetud kohustusi, ütles Henry Kissinger.

Mida tehti Kanada Metsaülikoolis?

TORONTO (EPL) — Peale informatsiooni Metsaülikooli käigust Kanadas huvitav kahtlemata avalikkust, mis selles ülikoolis tehti? Kursus, sedapuhku seitsmes, käsitles uusi teemasid ja osavõtnud kogesid veelkordset, et Eesti kultuurivaramu on rikkalik ja ammendamatu. Lisaks huvitavatele loometele anti MC's edasi kanadalaste rahvamuusikat instrumentaalselt ja heliintendit, valgu-splite, filme ja kirjandust. Suurt tööd tehti eesti keeleõpetuse alal keele- ja kõnerühmades. Õpetus põimitult huvialadega toimus huviringides, millisel tegutses terve tosin.

Metsaülikool moodustas Kotkajärvel omaette suletud ühiskonna — väikeses Eesti, kust olid välja lülitatud kõik kõrvalemõjud. Ainus hüpe välismaailma toimus esmaspäeva pärastlõunal, kui kogu pere sõitis Huntsville linna kinoetendusele. Linastati eesti tänapäeva filmitoodangu näitleid — Oskar Lutsu "Kevade", Bornhöne "Vürst Gabrieli" järgi filmitud metsiku lääne stiilis "Viimset reliikviat", kartuunfilme "Sajajalgne" ja "Viisk, pois ja öökörs" ning etnograafilist filmi "Leigarid". Joonistatud filmide alal on eestlased Nõukogude Liidus teerajajateks ja kaks esimest ei anna veel välja Disney mõttu.

Leigarite rühma esinimine rahvatantsudega Rocca-al-Mare vabahuumoris on nii sisult kui filmitehnoloogilist hea, kahjuks aga must-valge, kus rahvarliete ilu ei pääsenud mõjule.

Pühapäeva õhtul toimunud metsajätku-teenistusel kõne-

lespastor Kaljo Raid ja andis pärast huvitava rahvalaulu tunni. Rahvamuusikat kuulati kogu nädala kestel heliintendit ja sellega tegeles ka rahvalaulu huviring Reet Hendriksoni juhtimisel.

Kursuse lõpupeaval olipemaajaks kunstinaüts kunstihuviringi toodest. Huviringi juhendas kunstnik Osvald Timmas, kes andis osavõtnute võimetele kõrge hinnangu. Oma töid esitas Timmas valguspildid, kuna osa valguspilte käsitles tema töövõtteid. Viimased olid valmistatud Ontario provintsi valitsuse projektina, et nende kaudu koolide õpilastele tutvustada Ontario akvarellistide paremiku töötamis-meetodeid.

Filmi huviring Vello Hubeli juhendamisel väntas lühifilmi MO tegevusest kahe noore vahe-lisse romansiga põimitult.

Osa selle filmi võttel tuleb teha sügisel ja talvel, nii et film pääseb linale alles tuleval aastal. Videoteibi võttel tegi Andres Raudsepp ja osa neist võib tulla avalikule esitamisele Rogers TV kaudu.

Teliste huviringidena tegutsesid rahvatants — juhendajad Marga Raudsepp ja Juhan Raidma, käsitöö — Mari Veskoja ja Heino Jõe, rahvalaule ja mü-toloogiat — Felix Oinas, eesti tol-dud — Hilja Jukkum, muusika — Avo Sõmer, teater — Ain Laas, saun — Heino Siilaste, leiskkond — Arvo Naelapea ja loodus — Maarit Poom ning Vello Soots.

Viimane huviring sooritas mat-kasid Kotkajärve looduslooliste vaatamisväärsuste juurde.

Eesti keele, ja kõnerühmades juhendajatenä tegutsesid Ilse Lehist, Ilo-Mai Lipping, Ilmar

Mikiver, Arvo Naelapea, Valli Naelapea, Reet ja Keto Soosaar, Heino Susi, Evi Vellenuurme ja Silva Peek.

Loenguid oli MU kavas viis teist kokku kümnele lektorile. Vastavalt ettekandele täiendasid loenguid valguspilte, skeemid ja heliintendit. Heino Jõe illustreeris oma ettekannet koguni koop-lataga tegelikest nõuadestest ja serveris lisaks maarõudest keedetud jooki.

Dr. Walter Rand on tõenäoliselt ainus eestlane, kes oma uurimustes püüab lahendada tänapäeva küllustuse aktuaalseks muutunud interdistsiplinaarse filosoofia probleeme.

Oma kahes ettekandes ja nendest väljakasvanud diskussioonides juhtis ta metsaülikooli pere oma teaduslikele "jahimaadele". Interdistsiplinaarse idee püüab erisuundades arenevald teaduseid ja probleeme ühendada üldise lahenduse leidmisega. Üldine unitaarsus nii looduses kui ka ühiskonnas laguneb ja selle tõttu pole kunagi võim alik luua täielikku rahvastervikut ega üksmeelset eestlaskonda. Korra diversiteedile rajatuna on ter-vikliku ühiskonna jõuline eksisteerimine siiski tagatud.

Dr. Rand püüdis lahendada küsimusi, nagu "Kas väikesel rahvastel ja kultuuridel on mõtet eksisteerida?", "Kuidas on eest-luse seotud meie hingelise hoiakuga, haridusega, moodsa ajakuju-nemisega?" "Mis on kultuuri-liku ökoloogia?"

Kõrgtasemeline teaduslik ettekannet oli nooremale kuulajaskonnale kõvaks pühiks, kes sel-le hoolimata püüdis stüveneda referendi mõttekikkusesse.

Dr. Karl Aun oma kahes ettekandes vaatles Eesti hilisemat ajalugu poliitilistest aspektidest ja gades vaadeldava aja kaheks perioodiks: 1918–1940 ja aeg pärast II maailmasõda. Kuulajaskonna eest rullisid lahti Eesti riigi loomise ja üldemokraatliku põhiseaduse head ja vead, poliitiline kriis vapside liikumise näol ja autoritaarne ajastu pärast seda, mida ka paguluses jätkata püütakse. Ettekanded muutsid elavaks Dr. Auna isiklikud muljed, suhtumised ja hinnangud üksikutele etappidesse nende tolmumise ajal ja tänapäeval.

Muusikamees Avo Sõmer oma ettekandes käsitles instrumentaalmuusika tähtsust Eesti muusikaelus ja peatus pikemalt Heino Elleri, kui looja ja muusikape-dagoogi juures. Loengust välja-kasvanud diskussionis arutleti n. n. "rahvusliku muusika" probleemi ja jõuti kokkuvõttele, et muusika on loova kultuuri produkt ja selle kultuuri osa, kust ta on välja kasvanud. "Rahvusliku muusika" tahtlik loomine on seega kunstiväärtslikult küsita-v.

Ivo Ilste Rootsiast saabunud lektorina käsitles uudet teemat — arengumaid ja nende paral-leele Eestiga. Maailmas on tehtud ja tehakse ka praegu tohutult poliitilist ja kultuurilist ühekoht, mille raamidest meie kannatused on vaid väike täpe. Meie oleme

Reet Hendrikson Rootsiast andis rahvalaalu-tunde

vastupidisel arvamisel ja püüa-ma välisvõitluses asja nii serverida, imestades sealjuures teiste osavõtmast. Endised koloniaalmaid on ainult teoreetiliselt iseseisvad. Huvitav ettekannet kutsus välja elavalt arutlusi.

Rahvateaduslike teemasid käsitles Dr. Felix Oinas, kelle esimene referaat haaras soome-ugri ja siberi rahvaste mütoloo-giat ja rahvausundit, erilise tähelepanuga karukultusel. Teises ettekandes vaatles Dr. Oinas "Kalevipoega" kui loomingu, selle tagapõhja ja võrdlusi teiste rahvastega, kellega on kangelas ja hilumistendelid põhiliselt sa-made sisuliste sugemetega. Kangelas kunagine tagasitulek on nii rahvalaules kui ka eepostes rahvusvaheline motiiv.

Shamoniismi, nõudis soome-sugu rahvaste juures esitas Heino Jõe, märkides, et ristusk on meie rahvapärismused nii ära "puhastanud", et ainus võimalus on luua võrduspilt teiste lähe-mate hõimude muinasvargi kau-du.

Eesti noid ei olnud kuradi käsi-lane, nagu nõida nähakse kristlikus versioonis, vaid arst, hõim-juht ja traditsioonide hoidja. Nii polnud noid ka mitte amet-meis, vaid teatud ühiskondliku positsiooniga kuu. Ettekannet saatsid teadusliku kirjanduse järgi reprodutseeritud toimetused — kuidas ühte või teist "nõi-dust" tehti. Teises referaadis käsitles Jõe tähtpäevade kom-beid — kalendrillist ja perekond-likke — ja esitas võimalusi — millised ja kuidas neid tänapäe-val rakendada või elustada.

Dr. Ilse Lehist esitas kaks huvitavat ettekannet. Lutsu "Kevadet" puudutasime oma eelmises kirjutises MU-st. Teises loengus töi dr. Lehist esle rikkalikke võrdlusi ja metafoore eesti keeles, mis on mit-telgitav rahvakeele rikkus. "Vale lühikesed jalad", "karutükid" ja kõik muud väljendu-sed, mis jutustavad ainult keele tundjale, nõuavad säilitamist ja selleks ka head eesti keele tundmist.

Ene Runge refereeris Eesti rahvarhivaste ajaloo, nende iseloomust, kaunistustest ja üksikute rütmisemestest, tuues selgituseks valguspilte. Vähe-tuntud, kuid tunnustusväärset eesti novellist Arvo Valtonit tut-

vustas oma ettekandes Ilmar Mikiver. Üks Valoni novelle oli esitatud MU paljundatud luge-mikus.

Dr. Vello Sermati ettekannet haaras ükslõhuse probleemi väliseestlaste juures koos eneseteo-stuse tarviluse ja võimalustega. Dr. Sermati uurib pidevalt üksil-duse probleeme ja seekordset ettekandel esitas ta oma uusi sei-sukohti.

Üldiste diskussioonidena käsitleti kodumaa külastamise küsi-must nii poolt kui vastu seisu-koht ning tehti kursuse lõpul kriitikat seitsmendale MU-le. Osa-võtjate üldisel arvamisel oli seitsmes MU hea ja paljupakkuv, kuid iga head asja saab ka veel paremini teha. Selleks esitas igaküsi oma arvamus ja seisu-kohti.

HJ

Kreml müüb USA nisus kallima hinnaga edasi

CHICAGO (ME) — Viljaärid Chicagos on saanud andmeid, mille kohaselt Venemaa on asu-nud äritsema USA-st läinud aastal oma rahva näidajadega kustu-tamiseks ostetud nisuga. Toit-keelses peepoliitilise näoga äritehingus lõikab Venemaa al-gusest peale hülgelkasulid, saad-ses niusubühil hinnaga ca 1.80. See hind on tõusnud nüüd üle 5-le dollarile bushelit, seega peagu 3-kordseks. Kuigi Venemaa speku-latiivse viljaäri kohta käivad andmed ei ole leidnud veel täes-tamist, on need saanud vähemalt 2-It usaldatavalt äritsejalt.

Kuulduste tõepraa näivad kin-nitavat omakorda varasemad andmed sellest, kuidas Moskva äritses Egiptuse puuvillaga ja Kuuba suhkruga, saades suuri vahelkasusid.

Telisel poolt on Brezhnev oma teekondadel läbi Venemaa ja Si-beri hakanud viimasel ajal kõne-lama ootamatult headest lõikus-terist aastal üle kogu Venemaa, eriti Ukrainas ja Kasahstanis.

Kuigi saagid ei ole veel salve-des, loob see küllalt alused kuuldusele nisuspekulatsioonist. Venemaa on saanud ka teistes sektorites suuri kasusid USA dol-lari devalveerimisest ja jätkab oma väliskaubandusliku mil-liabilansi parandamist sel ime-margel viisil.

Kontrollitud andmed näitavad, et väliskaubanduse kohta ei saa rakendada praegu USA-s speku-latsioonil puhul mingit takistust. Kodumaise kaupmeeste osas on see võimalik litsentsi äravõtmise

näol ka siis, kui ostetakse speku-latiivse eesmärgiga välismaalt.

Sellest selgubkoht on huvitav, et kuuldused kõnelevad ka mõne ameerikalasest kaupmehe osast Venemaa suuroperatsioonid nisuga.

On samuti huvitav, et kuigi Valge Maja ei ole Brezhnevi võimaliku spekulatsioonil-pe-ratsiooni suhtes ameerika nisuga seni veel midagi avaldanud, saabuvad Washingtonist infor-matsioonid, mille kohaselt Nironi majandusnõuandjad on praegu kibedasti ametis ekspordi kon-trolli küsimustega nisus suhtes.

Ilmneb nimelt märke, et peagu kogu tänavane niusaak valguib enne 1974. a. lõikust maalt välja, kusjuures juba praegused eelar-vestused näitavad kahe kolman-diku eeloleva sügise lõikuse müügi väljapoole.

Selgub samal ajal, et 16 miljo-nit tonni nisu ja muud söögivilja, millise koguse valitsus vabastas ladudest jaanuaris hindade ma-dalamal hoidmise eesmärgil, sealsab seni realiseerimata.

Vabaduseks tuuakse, et ena-mik sellest siseturule vabaks antud viljaat paikneb eraomanik-farmerite juures, kellel on selle turule toimetamisega "trans-pordi raskusi".

See on ainuke seletus, mis küs-tuse kohta seni antud, kuigi just näidatavateks enne seda teatati leiva- ja salatindade uuest tõusust. Kuidas neid kahte lõika ühe nimetaja alla viia, jääb küll Nixon kurikulausaks muutunud valitsuse saladuseks.

AH-saated

Ameerika Hääle ees-tikeelsed saated antak-se edasi igal pealelõu-nal kella 16–17 rootsi aja järele ühe tunni kestvuses. Leinealad on järgmised: 13 m (21740 kilohertsit), 19 m (15270 ja 25235 kilohert-si), 25 m (11960 kilo-hertsit) ja 31 m (9680 ki-lohertsit).

Vene raadio-varustus oli järve põhjas

Kaks Islandi amatöörkuurit leidsid üle järve põhjast suurt hulga vene päritoluga raadio-varustust. Järv asus pisut lõu-napool Reykjaviki.

Islandi politsei märgib, et jär-vest leiti umbes 30 erisugust aparati, muuhulgas ka tugeva-jõuline lühilainesaatja.

Mingisuguse terava esemega oli püütud aparateid esinevat venekeelse teksti maha kraapi-da, kuid osa tähti olid hästi näi-tavad.

Vastava ala ekspersed nendi-vad, et raadiovarustus pole järve põhjas eriti kaua olnud. Ka tuuk-rid ise seletavad, et kui nad kahe kuu eest samas järves sukeldu-sid, ei avastanud nad midagi. (JA)

Saksa vastuluureagent keda asjatult otsiti

Herbert Rittlinger, tuntud saksa maailmareisija, fotograaf ja kirjanik, kirjeldab oma nüüd ilmunud raamatus "Geheimdienst mit beschränkter Haftung, Bericht vom Borsporus" (Salaluure teenistus piiratud vastutusega, ettekanne Borsporusest, Deutsche Verlags-Anstalt, Stuttgart, (28 DM), saksa vastuluure teenistust teises maailmasõjas! Teda saadeti väljaõppeks Sofiasse ja sealst Istanbuli. Viimati nimetatud linnas elas ta ärimehena, tegelikult luurekeskuse "Ilo" ülemana. Teda otsiti liitlaste poolt terve sõja vältel kogu maailmas tagajärjeult. Alles pärast sõja lõppu, kui ta juba istus kinni sõjaväingina ameeriklaste juures, tehti kindlaks, et tema ongi see salapärase Ilo, keda ei suudetud leida.

Muide seisab Rittlingeril tegevuse saladus selles, et ta liikus ringi tavalise kodanikuna, ei külastanud öölokaale ega teisi lõbustuskohti ja püüdis alati nii vähe tähelepanu endale tõmmata, kui vähegi võimalik. Muidugi oli tal ka palju õnne ja sõpru. Isegi türklased, kes mingil tingimisel ei soovinud suurriikide tülidest osa võtta ja ei unustanud oma kogemusi Esimesest maailmasõjast, ei teadnud, kes ta tegelikult oli.

Huvitav teos ei spekulööri lugejate uudishimule, vaid jutustab rahulikult ja asjalikult tolleaegsetest sündmustest. Autor jutustab vastuluure organisatsioonist ja igapäevastest tööst, edust ja äpardustest, harilikke ja imelikke agendidest ("V-Männer"). Suursaksaamaa peategelastest salaluure teenistuses, muide "saladuslikust" "juudist Klatsist", "parun Sebottendorffist", kes kohe pärast sõja lõpu oma elule lõppu peale tegi ja kelle juhtimisel öieti tekkiski Kolmas Riik Hitleriga eesotsas.

Raamatust loeme muide, et Saksa "führer" polnud alul mingi "haridusohvitser" (Bildungsoffizier) saksa sõjaväe riismets pärast sõda, vaid lihtne salaluure agent, kes en-

nast ise hiljem ülendab haridusohvitseriks. Hitlerist teab autor teisigi imelikke asju jutustada, näiteks "juhi" kartust hobuste eest, Röhm "putshi" tagajärjel Hitleri käsul likvideeritud 4980 väeüksust (esimeses maailmasõja mõistetis surma 500 saksa desertööri, kuusjuures surmaotsus saadeti talle vaid 12 korral!).

Ühuvutav on muidugi autori informatsioon maailmakuula saksa agendi "Cicero" tegevusest. Viimane oli omal ajal saksa majandusatashee Jenke majateenija Istanbulis. See türklane (õige nimega Elyaza Bazna), vahepeal astunud inglise suursaadiku Sir Knatchbull-Hugheseni teenistusse kammerteenrina, valmistas salaja teise võtme oma pere-mehe teraskapile, mis asus suursaadiku magamistoas ja millesse viimane asetas kõik eriti salajasel paberid.

"Cicero" (salanimi andis tal Saksa suursaadik Türgis v. Papen) pidistas dokumente ja toimetas nad oma endise pere-mehe, Jenke, kätte "armastusest" Saksamaa ja "vihast" inglase vastu. Tasuks nõudis ta esimese dokumendi eest 20.000 inglise naela, hiljem 15.000 iga paberi eest.

Jenke rääkis ettepanekust saadikule, see nõustas asjaga ja asi läks käiku. Sakslased olid nii pidevalt kursis inglase ja liitlaste poliitiliste sammudega. Ainult sõjaväelised kavatsused jäid neile enamalt jaolt teadmata, kuna neist ka suursaadik ise informatsiooni ei saanud, välja arvatud mõned suured õhurünnakud (näiteks Sofia linnale).

Suursaadik v. Papen andis saadud materjali Ribbentropile edasi, kes petis nad oma rahakapli ja sinna jäi näid ära kasutamata.

Ribbentrop, kes seisis vaenujalal Himmleri ja tema aparaadiga, ei tahtnud viimast saadud saladuste üle informeerida. "Führer" ise — ei tunnud huvi nende vastu ja ei uskunud nende tööpärassuse. Türklasest agent aga teenis priskelt raha ja sai kokku 300.000 inglise naela tasu, tollal umbes kuus miljonit saksa marka ning on vist kõigi aegade suurim rahasaaja salakuulajate peres.

Münchenis. "Cicero" ise sai raha täies ulatuses kätte, kuigi pool summast koosnes võltsitud rahatähtedest. Võltsijaiks olid Gestapo poolt areneeritu areneeritud vangid, osalt endised trükitöölised, kel pärast kestva katsetid läks korda niivõrd hästi rahamärke võltsida, et isegi pankades ei osatud vahet teha ehtsate ja võltsitud naelte vahel. Alles siis, kui üks Shveitsi pankur juhuslikult saatis ühe viienaelalise tähe Londoni riigipanka, selgus et raha oli võltsitud.

Imelikul kombel tehti ka pärast kuriteo avastamist inglase poolt äri "saksa naeltega" ja makseti nende eest 16% töölikust väärtusest! Inglise suursaadik Türgis aga jäi oma kohale edasi ja läks alles hiljem pensionile — teda dekoreeriti kõige aumärgiga...

Ka ühest teisest salakuulajast teab autor palju jutustada — sakslasest Richard Sorgest, kes "rahvusotsialistina" ja tuntud saksa ajalehe "Frankfurter Zeitung" kirjasatjana Tokios oli saksa suursaadiku usaldusmeheks ja oli pühendatud kõikidesse sõjalistesse ja välispoliitilistesse saladustesse, mis Kolmandast Riigist saadeti Jaapanisse.

Ta seisis aga Stalini teenistuses ja tänu tema teadetele teadis Moskva, et Jaapan ei kavatses asutada sõtta N. Liidu vastu. Stalin võis vene väed Siberist paisata Moskva rindele ja sel viisil lüüa esimest korda Teises maailmasõjas sakslasi. Just siis, kui Moskva oli suurim hädasõda langeda sakslaste kätte. Sorge tegevus paljastati jaapanlaste poolt ning ta hukati 1965 aastal andis vene-lased talle tema suurte teenete eest postuumselt N. Liidu kangelase auhinnat.

OSKAR ANGELUS

Enn Kokk, sotsiaaldemokraatlik ajakirjanik, on praegu Rootsi sotsiaaldemokraatliku erakonna pressiesindajaks (pressombudsman).

Nyhet! Även hushåll utan barn kan få bidrag till hyran.

Gäller från 1 januari i kommuner som infört dessa bidrag. Ansök redan nu!

Det här är en viktig nyhet för många ensamstående och många makar/samboende utan barn som har låga inkomster och höga hyror.

Tjänade du högst 2 600 kr i månaden förra året?

Du kanske kan få bidrag. Kanske du till och med tjänade mer än ca 2 600 kr men din inkomst har blivit betydligt lägre i år? Inkomsten räknar din kommun ut.

Hyran måste vara minst 325 kr i månaden för ensamstående och minst 425 kr i månaden för makar/samboende. (Gäller hel lägenhet, eget hus, bostadsrätt, andelsrätt etc.)

För att få bidraget bör du vara minst 20 år men inte folkpensionär.

Skaffa informationsbladet!

Din kommun har ett informationsblad som visar vilka inkomst- och hyresgränser som gäller.

Tag reda på din hemkommuns adress eller telefonnummer. Ring eller skriv sedan till avdelningen för bostadstillägg och begär informationsbladet och blanketten.

Skicka in blanketten snarast.

När du har fyllt i alla uppgifter som behövs i blanketten är det bara att skicka in den till din kommun — märk kuvertet "Bostadstillägg".

Annonser publicerad av Bostadsstyrelsen

Vähemuskirikud käisid erakonnajuhtide juures

Hiljuti toimus kokkusaamine parteijuhtidega "immigratsioonikirikute" ning õkumeenilise töögrupi "esimees Bo R Ståhl" algatusel. Külastati kõiki parteijuhte, peale O Palme, kes keeldus delegatsiooni vastu võtmast. Delegatsiooni kuulusid õpetajad ja liikmed. Esindatud olid: soome nelipühilised, mitmed ev-luteriusu kirikud, rooma-katoliik kirik ja ortodokssed grupid. Osavõtjate hulka kuulusid mh. fl. lc. J. P. Wieselgren, peapiiskop K. Veem, õp. R. Kolta (ungari protestandid), õp. Tolvio (soome nelipühikog.).

Sissejuhatava osa külastäkkudel täitis J. P. Wieselgren, mille järele vahetati mõtteid aktuaalsete päevaküsimuste üle, mille keskpunkt moodustasid need seisukohad et ettepanekud, mis võeti vastu immigratsioonikirikute konverentsil Stockholmis 14. märtsil s.a. Mõtetevahetusel avaldasid parteijuhtid oma seisukohad üksikute probleemide kohta, mille kestel kirikute esindajad võisid valgustada ka oma kirikute olukorda ja teostingimusi Rootsis.

Mida vastasid parteijuhtid? Et usulisele alal uuendajad ja võrdsuse printsipid kohtuksid, samuti et teostused unustunukate kirikutele tuleksid anda ühel alusel vabakirikutele antavate teostustega, selle kohta olid parteijuhtid üksmeelselt pooldaval seisukohal. Ometi olid tsenterpartei ja moderaadid seisukohal, et kiriku — riigi senine vahetõrje jääks püsima. Samal seisukohal

oli ka KDS. Pooldati üldiselt vähemuskirikute taseme tõstmist Rootsi kiriku tasemele.

Et konfessionaalsed koolid võiksid tegeleda Rootsis ühel alusel avalike koolidega, selle vastu oli täielikult VPK, kuid leidis toetust KDS, moderaadid ja teatud reservatsioonidega tsenter ja rahvaerakonna poolt. Hr. Helén näiteks osutas raskustele, mis ühenduses üksikute kogukondade allsuguste koolide elukutses, ometi väärilisid talt toetust juba olemasolevate etniliste ja usuliste vähemuste koolid (näit. S. Eriks katoliik kool, eesti kool jne.).

Tulumaksust mahaarvestuse lubamise asjas annetuste puhul usulisteks, kultuurilisteks ja humanitaarseteks otstarbeks olid VPK ja tsenter eitaval seisukohal. Viimane pooldas selle asemel teostussummade tõstmist. Moderaadid töid esile tõmmasid laadi raskusi. Rahvaerakond ja KDS toetasid mahaarvestuse lubamise mõtet.

Mis puutub lõpuks unustunukatele valimisõiguse andmisele Rootsi valimistel, siis leiti, et kiiremus tuleks lahendada kooskõlas Põhjarikide Nõukogu seadusekohaselt. Jätkatakse üksteiselt, et need, kes jäävad siia alaliselt, peaksid kiiremini saama valimisõiguse, tarbe korral ühenduses kodakondsuse andmisega.

Juba järgmiseks eelarve-aastaks on loota riigitoetuse tugevat tõusu vabakirikutele. Siia tulevad arvata ka nn. unustunukate kirikud.

— Esiteks võtate raha. Teiseks kõik väärtesemed. Kolmandaks tõmbate jalast ka püksid ja ületate lõpuks, et tegemist pole röövimisega?
— Siin pole röövimist. See tegevus on rootsi keeles "Jämlighet i praktiken".

Churchilli salajane kokkulepe Staliniga

Nagu EPL juba on märkinud, näitavad nüüd Londonis avaldatud ja saladuskattest vabastatud Briti välisministeeriumi paberid, et süüaegne peaminister Winston Churchill pidas salajasi läbirääkimisi Staliniga m.h. Poola saatuse küsimuses.

Inglise konservatiivne ajaleht "Daily Telegraph" mainib oma kommentaarides, et Churchilli tehing Staliniga oli Teise Maailmasoja üks suuremaid poliitilisi vigu kuigi Churchill kauples endale Poola arandamisega Stalini toetust Briti plaanide toetamiseks Teise maailmasojale järgneval perioodil.

Churchilli traagika seisab selles, et venelased ei pidanud antud

lubadusi ning Stalin talitas pärast Teist maailmasõda täielikult oma huvides, "unustades" Churchillile antud lubadused.

Paberite hulgas puudub üks tähtis dokument mille koodinimeks on "Premier 2." Inglise valitsusvoimud ja riigiarhiivi juhtivad juhid ei oska kuidagi seletada, kuhu see dokument on kadunud. Puudub dokument ka siis toenaoliselt Stalini ja Churchilli vahelisi läbirääkimisi, mis oleksid sid heitunud suuremat valgust Churchilli ja Kremli vahelistele tehingutele.

Churchill tundis vajadust Venemaa abi järele, ilmselt toetudes N. Liidu ja Inglismaa vahel sõlmitud 20-aastase kestvusega sõpruslepingule.

Stalinilt toetuse saamiseks avaldas Churchill survet Londonis asuval Poola eksilvalitsusele, et see lendaks Moskvasse ning alustaks Staliniga läbirääkimisi Poola saatuse korraldamiseks sõja lõpul.

Dokumentidest võib järeleda, et Churchill oli valmis Poola seadusliku valitsuse üle parda heitma ja Poola venelaste kontrolli alla andma kui Stalin toetab Briti kauglinda imperiumi allesjätmist. Churchillil olukord oli seda raskem, et tema plaanidele keeldus toetuse andmisest Ühendriikide president Roosevelt.

Churchill kartis, et rahvuslik Hina võib Ühendriikide toetusel hakata taotlema Hong Kongi vallutamist, mida ta tahtis iga hinna eest pidurdada ning oli valmis selleks ohverdama Poola.

Samuti loots Churchill säilitada Inglismaa võimupositsioonid Vahemeres, milleks tal oli samuti vaja Stalini toetust.

Oma eesmärgide saavutamiseks sõitis Churchill koos välisminister Eden'iga Moskvasse, kus algasid salajased läbirääkimised. Kuigi Inglismaa oli tol ajal tihedas lüüds Ühendriikide-

ga, ajas Churchill asju ainult Staliniga ning venelastega toimunud nõupidamistest ei kutsutud osa võtma Ühendriikide toetusele saadikut Moskvas Ameerika Harimant'i.

Availikuks tehtud salajased dokumendid kinnitavad et Churchill katsus oma plaane läbi suruda täielikult poolakate arvel. Peaminister tähendas Stalinile, et Poola eksilvalitsust on võimalik sundida järeleandmisele kui Inglismaa ja N. Liit Poola tulevase saatuse suhtes omavahel kokkulepivad.

Dokumentide hulgas on ka Churchilli käega joonistatud skits, milles on määratletud suurriikide huviväljaand Baikanil.

Sellel skitsil on märgitud: Rumeenia — 60% Venemaaale, 10 protsenti teistele, Kreeka — 90 protsenti Suurbritanniale, 10 protsenti teistele, Jugoslaavia — 50 protsenti Venemaaale, 50 protsenti teistele, Ungari — 50 protsenti Venemaaale, 50 protsenti teistele, Bulgaaria — 75 protsenti Venemaaale, 25 protsenti teistele.

Saksamaa kohta märkis Churchill, et ta pooldab täielikult kaardide rahutingimuste rakendamist. Arvamised Saksamaa kohta olid erinevad Ühendriikides. Ühes dokumendis kinnitatakse, et Churchillil arvates tuleb saksalasi nii kaua lüüa kuni nad tingimusteta alistuvad ning siis nolle ette dikteerida mida nad peavad tegema. (VE).

METSAKODU UUDISMAA

VABAÕHUPIIRKOND EESTI SKAULLIKE NOORTELE

Suurem annetus noortele ning invaliididele

Eesti tööstur Dimitri Mathiesen tegi suurema annetuse eesti noortele ja invaliididele, nagu selgus Eesti Komitee juhatuses koosolekul abiesimehe Heinrich Marki informatsioonist. Dir. Mathiesen annetas Eesti komitee kaudu Stockholmis Eesti Lastele 2500 krooni, Eesti Komitee Koolide Toetuskapitalile 2500 krooni ja Eesti Abi Invaliidifondile 1000 krooni. Kogu annetussumma on seega kr 6000 krooni. Juhatus võttis heidekallieks annetuse tänuja teatavaks.

Edasi teatas H Mark, et käesoleva aasta jooksul on Eesti Komitee kaudu eesti organisatsioonidele määratud kuus uut arhiivitoetust. Praegu töötab eesti ja balti organisatsioonides Eesti Komiteele alluvalt 29 arhiivitoetust, neist 4 Eesti Komitee büroos Stockholmis, 4 arhiivitoetust Eesti Komitee Göteborgi osakonnas ja 1 Eesti Komitee Lõuna-Rootsi osakonnas.

Teised eesti ja balti organisatsioonid on saanud arhiivitoetusi järgmiselt: Eesti Rahvusfond — 1, Eesti Abi Keskus — 1, E. Evangeeliumi Luteri Kiriku Konsistoorium — 1, ELK Stockholmis kogudus — 1, Eesti Pühiõlke Komitee — 1, Eesti Kultuuri Koonid — 3, Eesti Rahvusnõukogu — 2, Eesti Teaduslik Selts — 1, Stockholmis Eesti Algkool — 1, Eesti Ühisabi — 1, Balti Komitee — 2, Balti Arhiiv — 3, balti Instituut — 2.

Eesti Komitee kaudu saadud arhiivitoetuste tööjuhatajateks on Stockholmis Heinrich Mark, Göteborgis Emil Odraks ja Lundis Valev Uibopuu.

Kooli- ja noortetölmkonna esimees dr Johan Ungerson andis ülevaate Mölles toimunud eesti õpetajate kursusest. H. Mark esitas ülevaate käesoleval aastal Eesti Komitee Noortetöö poolt või kaasabil korraldatud kursustest.

Kohalik elu

GÖTEBORG

Narva SK 20 aastat

Käesoleval aastal saab 20-aastaseks Narva Spordiklubi. Juubeli tähistamiseks korraldab klubi Göteborgi eestlaskele esimese sügispeo, juubelipeo. See toimub Gamléstadsen Medborgarhusis laupäeval, 20. septembril kl. 19. Päevakohase kõne peab Mart Mägi, Narva Spordiklubi esimees.

Peol on veel kaetud rikkalik elineaud, korraldatud loteriid ja esineb muidugi tants, kusjuures tantsumuusika eest hoolitseb üks Lääne-Rootsi tuntud orkester. Sissepääs peole on 10.-.

Varemate kogemuste kohaselt palub juhatus laudu aegsasti reserveerida tel. 031/57 75 59 (Merelaid) või 031/92 58 45 (Lootsman).

Koik on juubelipeole teretulnud!

Eestlane Tshiilis

Tshiili pealinnas Santiago de Chiles, mida mõne päeva eest vapustasid põõrdeleised sündmused, elab ka eestlanna Malle Reintamm-Beyer, Eesti Komitee Rootsis esimehe Artur Reintamme tütar, kelle mees, geoloog Martin Beyer töötab seal UNO teistmises. Perekonnal on kaks teismesna poega, kes käivad kohalikus UNO, teistmises laste erikoolis.

Jaanuari algul toimus 3-päevane õpetajate ja noortetöötajate kursus Stensnas ja Stockholmis, 28. aprillist 1. maini korraldas E. Skautlike Noorte Maleva laagritöid kursuse Metsakodus, noorte sporti ja laskelaager toimus 31. maist 2. juunini Oostertäjes Södertälje laskurklubi juhtimisel, 4. — 11. juunil toimus noortetöötajate kursus Tuneesis ja

Dir. Dimitri Mathiesen

1522. juulini korraldati skautide juhtide kursus Metsakodus E. Skautlike Noorte Maleva juhtimisel.

Õpetajate ja noortetöötajate kursustest oli osavõtt elav, kurssuste kava kõrgetasemeline ja võib konstateerida, et kõik kursused õnnestusid hästi.

Pärast majandusliku ülevaate ärakuulamist määrati toetus järgmiselt: Eesti Abi Suvikodude Kuratoriumile 800 krooni suvikodude personali õppepevadeks, Stockholmis Eesti Lastele 500 krooni õppevahendite muureks, Algkooli õpetaja pr. Leida Laanale 275 krooni sõdukuludeks seoses osavõtvaga soome õpetajate kursustel Helsingis 20. ja 21. septembril.

Eesti Komitee Noortetöö esindajana võttis dr. Ivar Faljak osa Rootsi Noortenõukogu aastakoosolekust, mis toimus 5. septembril Riigipäeva hoones Stockholmis. Eesti Üliõpilas-konna suvepäeval 25. augustil toimunud noortetöö diskussioonist võtsid Eesti Komitee Noortetöö esindajatenä osa Heinrich Mark, Richard Norvell ja Anu Blunt. Eesti Skautlike Noorte Maleva juhatus koosolekul Göteborgis 8. septembril võtsid osa noortesturktorid Richard Norvell ja Anu Blunt.

Koosolekut juhatas esimees Arthur Reintamm. Pärast koosolekut istuti kohvilauas, kus arutati Eesti Komitee lähemale kuude tegevuskava.

SIIT JA SEALT

Piret Truuvert Torontost töötas kaks kuud Londonis ühe inglise firma kontoris. Ta lahkus nüüd, et alustada ülikooliõpinguid Torontos.

Andres Raudsepp, meeleolulauja ja TV-mees, lätkab Torontos eestikeelsele kaabel-TV programmeerimisele, millega ta algust teinud mõõdund hooajal. Kaks korda nädalas antakse edasi kava, mis sisaldab vestlust ja muusikat. Esimesena vestles Raudsepp prof. Peeter Rebasesega balti alade õpetamisvõimalustest USA ülikoolides. Prof. Rebane on õppejuht Pennsylvanias ülikoolis.

Maarja (n-na Kipper) ja Alho Mikiverile sündis Stockholmis teise lapsena poeg.

Jaak Rajamets laulatati Londoni saksa kirikus Judith Helen Buckleyga. Laulatas praost Jaak Taul.

Uus kooli juhataja Torontos

Käesoleva õppeaasta algul teostus juhatajavahetus Toronto Eesti Täienduskoolis. Senine juhataja Oskar Paas, kes seeläbi kohal oli töötanud 18-a aastast alates, lahkus vanaduse tõttu oma soovil. Uueks juhatajaks valiti Henn Ründva.

Uus juhataja Henn Ründva on lõpetanud Tartu õpetajate Seminari ja siirdus Kanadasse Rootsi kaudu. Märkimist väärib, et Toronto Eesti Täienduskool on suurim eesti kool vabas maailmas — praegu on seal ca 400 õpilast.

Peale nimetatud täienduskooli töötavad Torontos veel 3-klassiline täienduskool Edgar Marteni juhatusel, kus mõõdund õppeaastal oli 110 õpilast.

Pereemana L. Ameerikas Anne Laantee jutustab

"Olen väga õnnelik, et olen Rootsis tagasi ja see on päris ime, et olen jälle tööl omal erialal, "ütleb geoloog, fil. lic. Anne Laantee, eniuna Reintamm. Oma abikaasa, kirikuõpetaja Karl Laantee teenistuskohade tõttu lutheran Church in America ja Church World Service'i abistamisorganisatsioonide esindajana Peruu ja Uruguaits, on perekond ligemale kaheksa aastat Euroopast eemal viibinud. Nende lapsed — 7-aastane Tiina Ly ja 5-aastane Karl Eric, on mõlemad sündinud väljaspool Rootsit.

Külasthan perekond Laanteed nende uues kodus Wenner-Gren Centeris, mis on elupaigaks siia tulnud teaduseinimestele välismaalt. Kolmetoalise korteri esikus on veel lahti pakkimata suureid Montvideost laevateel saabunud kastid. Ruumikas elutoas on juba kohal arhiivikapp ja riulitel palju raamatuid juba üles seatud.

Siin on valitseval kohal pereisa erialaline kirjandus, nagu Piibli Tõlgenduse Entsüklopeedia 12-nes köites. Perekond on kingituseks saanud enne Inka-aegseid chavini-kultuuri savist nõusid, mis võivad voollit olla kuni 800 aastat enne Kristust.

Nilsuguseid mütolooiliste märkidega antiikajast ei tohi tavaliselt välja tuua. Aga Karl Laantee sai need Aja provintsi poolt ametlikult korras kingituseks tänuga abistamisest eest ja kuna temal oli diplomaatiline staatus ei tehtud tolli poolt mingeid takistusi. Kuna meie jutt kohe alul kalduv Peruu peale, küsin, kas elati üle ka mõni suur maaväriseimine.

Üks kergem maavärin oli oktoobris 1966 kui elasime Peruu pealinnas Limas kahekorruselises majas "jutustab Anne Laantee. "Minu abikaasa oli oma büroos, mina tütre Tiinaga kodus. poega siis meil veel ei olnud. Jooksimise tänavale, sest maja kõikus hirmsasti. Aga see oli enne seda suurt katastrofi

paar aastat hiljem, mis mägesid nõudis nii kohutavalt palju inimehvleid.

Minu igapäevane elu pere naisena Limas ei olnud just kerge. See on ju kõrbesse ehitatud linn, mis asub ainult 10-ne kilomeetri kaugusel Vaiksest Ookeanist, aga on kogu aeg liivaste tuulte käes.

Mul oli küll uhkelt poleeritud pörand, aga kahe tunni möödudes oli iga jalajälj jäle näha ja tuli puhastusega otsast peale hakata. Ometi oli Limas ka niiskuse tugev, mille all eriti kannatasid meie raamatud. Neid tuli järjest riulitelt maha võtta ja iga üksik köide vattitusega ära puhastada.

Limas sündis ka meie poeg. Tema on praegu veel Peruu passiga. Kuna tema isa kui USA kodanik pole mitte kümme aastat järjest USA-s paigal elanud, siis ei saa välismaal sündinud lapsed mitte automaatselt kodakondsust. Tiina Ly on aga "ameeriklanna".

"Oma väikese beebiga Limas askeldades kadestasin sageli noori emasid, kellel paberist mähkmed käepärast. Mina pesin rildest mähkmeid nagu seda tegid meie emad vanasti Eestis. Pidin suure niiskuse tõttu iga mähkme ka ära triikima. Ka sügavkülmetatud toidupakendite puudumine tegi söögi valmistamise pikladasemaks. Aedvilju on ju külluses, aga kõik on toores ja tuleb kodus

enne ära puhastada ja lõigata. Mis viga on külmunud herneid otse kastrulisse lasta..."

"Peruus oli ka umbes 40 liiki niisugust puuvilja, mida Euroopas üldse ei tunta. Need on nii õrnad, et neid ei saa isegi lennukil transportida. Aga ka Rootsis on juba tuntud mango ja meloni taline papaya.

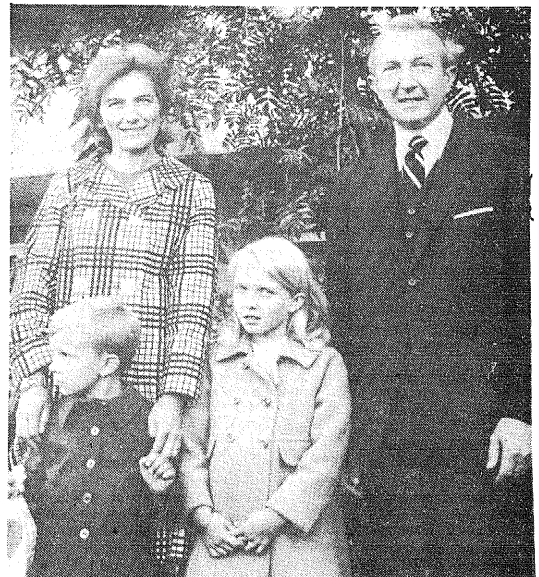
Eriti viimasest saab head marmelaadi koos sidrunimah-laga." Ja meie perenaiste annabki Anne kerge retsepti papaya eksootilise marmelaadi keetmiseks, mille omakorda sai põliselt Peruu eestlaselt pr. Adele Deutschilt, neiluna Kirsi-puu, kes oli abielus tshehhi töösturiga — ühe kootud riiete tehase kaasanikuga — nüüd aga lesk. Proua Deutsch oli väga lahke ja abivalmis Annet just pereemana heade nõuan-netega toitude suhtes.

Papaya näeb välja nagu rohekas melon, on aga väga magus, seda süüakse Peruus ka toorelt salatina. Selle musti seemnemarija ei sööda, vaid neid kasutatakse kala mari-neerimisel vürtsina.

Papaya tuleb koorida ja puhastada pudruks: 5 suurt tassi niisugust putru, 3 tassi suhkru, 2 tassi vett ja poolteist sidrunit, ainult mahla, on marmelaadiks vaja. Suhkur veega segada ja keeta kuni segu on nagu mesi, umbes 10 minutit. Siis lisada papaya-puder ja keeta kolm ja pool tundi. Alles siis juurde liisada sidrunimahla ja keeta veel tund aega.

Kannatamatutele keetjatele rahustuseks: keetmist võib vahepeal katkestada, see ei tee marmelaadile midagi. Peaasi kui see lõpuks on hea õunamoosi pakusega.

Uruguais, kuhu perekond asus mais 1970, oli elu väga odav just toidainete suhtes. Kõige parem lehmaliha oli üks dollar kilo. Aga niisugust kaupaheringaid või kilusid polnud üldse saada. Huvitav oli jälgida kuidas näiteks ehitustöölised oma moonakotist toore liha-kamakava välja võtsid ja samas tööplatsil tulel ära praadisid.

Uruguaisist Stockholmist saabunud perekond Laantee: pereema Anne (n-na Reintamm) ja pereisa, kirikuõpetaja Karl Laantee laste Karl-Ericu (5) ja Tiina Lyga (7) (Autori foto)

Joogiks oli muidugi vein. Montvideos elasid Laanteed päris lähedal koolimajast, kus Anne 1954-ndal aastal Idla ellivõimelejana rühmaga esines turneel.

Nüüd oli temal hea võimalus kohaliku American Womens Club liikmelle, kellest paljud olid segaabeilulised, Idla võimlemist näidata ja loenguid pidama.

"Aga olin veelgi rohkem seotud kodus lastega, kuna poliitilistel põhjustel ei julgenud neid teenijaga üksi jätta," lisab Anne mõttukalt. "Idla võimelemine oligi see, mis mind niinasti psüühiliselt kui ka füüsiliselt vormis hoidis. Ta on ju üks almuadaadne suur andekus ja väga kultuurne Eesti inimene, kes omale maailmas hea nime on teinud."

Edasi kuuleme, et praegu Eesti Algkooli esimeses klassis õppiv Tiina Ly on Montvideos hispaania-inglise koolis juba terve aasta käinud ja hea tuntuks saanud, ka hispaania keeles, matemaatikas ja väikeste kirjanike kirjutamises.

"Ta õppis pool päeva ainult inglise keeles ja pool päeva ainult hispaania keeles. Ta oskab mõlemis keeles lugeda ja kirjutada. Neil oli väga individuaalne õpetus ja väga palju õtatajaid. Koolipäev oli väga pikk — kolmveerand üheksast kella poole neljani." Tiina käest

kuulen, et ta tegi kaasa ka väga toredate kooli maskaraadi "Hal-looven" pühade (kõigi pühakute) pühade puhul.

Tiina esines seal väikese vaimuna. Eesti algkoolis on ta juba hästi kodunenud. Kummaldi lapsel ei ole oma emakeelega mingeid raskusi, nii saab väike elav Eric varsti Eesti lasteada minna.

Anne Laantee töötab ise oma endises töökohas Rootsi geoloogiliste uurimise alal, kuna nüüd on ju vanavanemad, kes laste eest hoolitsevad. Enne Rootsis lahkumist töötas Anne uraani ja musta kiltkivi prospekteerimise alal.

Ta oli ka välitöödel Lõuna-Rootsis õlipuurimistel, kus tal olid vastutavad kontrolli-ülesanded. Praegu on Annel käsil mitmesaja miljoni vanuste lademetete uurimine — ühesõnaga sukeldumine ürgaega, mida võhiku mõistus vaevaga suudab haarata sukeldumise ürgaega, mida võhiku mõistus vaevaga suudab haarata — lademetete vanus ulatub 360 — 600 miljonile aastale.

KARIN SAARSEN

Höimude vanade- kodu

SAULT STE.MARIE (EPL) — Ontario soome puhkekodu ühing, mis kahe aasta eest asutati Sault Ste. Maries, omab praegu oma 800 liikme hulgas ka palju eestlasi.

Esimese korterimaja ehitamisel asutakse septembrist, mis tuleb kaheksakorraline. Nurgakivi-pool oli kõnelejaks mag. Robert Kreem Torontost, kes kõneles rahvusühenduste vanade hõlekandest. Ühingu juhatusse kuuluvad eestlastest Ants Lübeck ja Väino Kaldma ning ehitamist juhib ins. Lembit Malmets Torontost. Ehitusega laheneb soomlaste ja eestlaste vanadekodu probleem kohapeal.

Külastage
EESTI MAJA
WALLING. 34-I

"Estonia" balleti hing — Rahel Olbrei

Suvevahaenjal on kahe silma vahele jäänud üks oluline tähtpäev. Nimelt sai 2. augustil 75-aastaseks iseseisvusaegse Estonia balleti kunstilise hing ja sõna tootja, kes selle tööle üleselvestaja Rahel Olbrei, ooperilavastaja ja kriitiku Hanno Kompuse abikaasa, mõlemad tuntud mõistet eesti lavajaloo.

Estonia teatri kauaaegne tantsujuht Rahel Olbrei on jätnud oma elutee rohtumata teerada-dele — ainulaadsed saavutused mitte ainult eesti balleti arendajana, vaid ka tantsujuhina kõigis teatritvormides, ennekõike pa-judes ooperilavastustes.

Seda tunnustatakse kõrge saavutusega tänapäevases Ees-tis, kus minevikuajast teatri-saavutust millegi ei peeta. Ainsaks erandiks on vaid Rahel Olbrei ja ta tantsukultuur Estonia, mida sageli ajakirjanduses on esile tõstetud. Need, kellel oli õnn kaasa elada eesti teatriluule vabas Eestis, teavad, mida Rahel Olbrei tähendas.

Seda iseloomustab kasvõi juhuslik tsitaat ajakirjast "Teater" nr. 2, 1936, kus R. Olbrei puhul märgiti: "...Kui palju erilistilisi, eriläranilisi kujusid on pannud ta liikuma tööpäraselna ja sugestivselna. Ja, mis peaaegu, ta on kasvatanud meile n-ütelda esin-dusliku balletitruupi, meie disti-pliineerituima ja kutselise teat-ritantsu seltskonnalt alnukese tõ-siselt võetava tantsurühma."

Võõrsil viljivad eestlased ja-gavad seda tunnustust praeguigi ja mõttevad heade soovidega Rahel Olbreile, soovides talle ta

tähtpäeval, kuigi hilinenult, kõi-ke head.

Samaaegselt ei saa valkides mööda minna sellest, et Rahel Olbrei abikaasa, 83-aastane Hanno Kompus, vilbib juba enam kui pool aastat Montreali haiglas äärmiselt raskest olukorras.

Hanno Kompus oli alles mõ-dunud suvel UEP ajal Torontos kõiki peopäevade kultuurilisi sündmusi ja avaldusi innukalt jälgimas ja kaasa elamas, esi-nedes Tartu College'is ka temale omase valmusega referendina. Mitu kuud hiljem, enne aastava-hetust tabas teda aga ajuraban-dus, millele järgnes üldine hal-vatus.

Nii lamab Hanno Kompus teadvuse kaotanuna juba enam kui kuus kuud haiglas. Ta abi-kaasa Rahel Olbrei, kellega koos elatati peaaegu küldpuldma-de tähtpäevani loodab koos arsti-dinga mingile imele, mis võiks Hanno Kompuse tervena koju tuua.

Hanno Kompus on üks meie vanema põlvkonna markantse-maid kultuurilistegelasi paguluses. Tema teened Raadio Ringhää-lingu juhatajana, Estonia teatri dramaturgina, näitejuhina, eriti ooperilavastajana, kunstiarvas-tajana jne. on sama-suured kui ta abikaasa Rahel Olbrei teened lavatantsu arendajana ja jahata-jana.

Ka paguluses on Hanno Kom-pus ligemale kolme aastakümne kestel kõigile kultuurilavaldustele kaasa elanud ja neld omapoolse panusega rikastanud.

K. E.

Rahel Olbrei ja Hanno Kompus nende viimasel külaskäigul mõne aasta eest Stockholmis, kus nad olid teatrikriitiku Eduard Reiningi külalisteks.

Verine meredraama Läänemeresel Tekipoisi kättemaks a. 1887

19. oktoobril 1887.a. pukseeris taani aurik "Morsö" Kopenhaageni sadamasse kolmemastilise Heinaste kuunari "Johanne". Taani kapten raporteeris, et ta oli leidnud selle purjeka eelmise päeva hommikul kl. 11 paiku Rootsi ranna lähikonnas, umbes Sandhammari kohal, hädavimplita mastis. Kui taani laeva tüürimees kolme madrusega selle pardale läks, avanes neile öudne pilt. Laeva tekil olid kaks meest, üks nendest seotud masti külge, pea mber riidetükk, mis oli täis hüübinud verd,

tüürimees aga koguni saksakeelne, mis olid esimesed kirjeldused rajatud viimase poolt antud versioonile.

Tüürimees muutis aga oma seletust, mis andis põhjust kahtlemiseks. Paistis uskumatu, et mõrvavilist oleks appi hüüdnud või teinud apellatsioonid kuulnud.

Näis ka võimatu, et mõrvapäril üksipäini oli suutnud raske paadi alla lasta, kuna selle ühes hilimiseks oli olnud tarvis kuuks meest, kes siis suure vaevaga sellega toime tulid. Sellepärast arvati mõnel poolt, et kuunari meeskond oli täiesti tõstnud mässu, mõrvanud kapteni ja läinud paati, mis aga ümber läinud just enne seda, kui Umb viimastena pardalt lahkuks tahtis, nii et kõik paadis olijad sel kombel uppusid ja Umb tüürimehega viimase lahingu löi, millest ta kaotajana välja tuli.

Laeva kirjeldusest ilmneb, et see oli kena ja üsna suur kuunar, 256 tonniline, pardal oli poulaadung Rüstasi mis pidi viidama Grangemouthe. Laeva tekil ja kapteni kajutis olid märgid aset leidnud võitlusest, verejälgi oli püütud tõrjaga katta.

Ainult laevakoeri oli sündinud test puutumata jäänud ja ulus ükski tühjal tekil. Samuti kirjeldati üksikasjaliselt mõlemi ellu jäänud välimust. Mõrvavilist üsna imponeerivate muskilita ja üldise tugeva kehaehitusega, keskmist kasvu jässakas pois, näo poolest kena, pruuniks pä-

juht kes annavad oma panuse, et eesti segakoori laulu alal hoida ja seda väljeldada.

Ja et koor võtab vaevaks ette võtta pikka ja väsitavat reisu Göteborgi, siis Göteborgi kaasmalastel kohustuseks oleks ilmutada suurel arvul ühinevõimetus hõivatava kiriku-kontserdi.

Norrköpingi Segakoorile ja tema juhtile ütleme aga südamest teretulemast Göteborgi!

HARRY TRUUS

Johannes Äro, Norrköpinglaste koorijuh (Foto Tippe)

Kontserdiga tähistatakse ühtlasi ka kodumaal lahkumise mälestust. Pikk kontserdi kava koosneb üheksast segakoori laulust, peale selle on kaastegevad solistina Helle Arro-Cervin (sopran), oreil Henrik Cervin ja Herbert Piirimets. Palvuse peab õpetaja Kool. Kontserdi algus on kell 14.00.

Tuleks lisada, et Göteborgis pole toimunud mitmete aastate jooksul eesti kiriku kontserti, mille tõttu eelolev kontsert on eriti huvipakkuv.

Sinjuures tahaks ka nimetada Norrköpingi Segakoori väga aktiivset tegevust. Koor esineb avaliselt kõigil Norrköpingi eesti üritustel ja kirikus ning viimati esines mõõdundu lalulpeo ajal Stockholmis koos Stockholmist koguduse segakooriga hästi õnnestunud kiriku-kontserdil.

Norrköpingi Segakoor on praegu alulke suurem eesti segakoor Rootsis, koosnedes 40 lauljast ja tegutseb oma energilise ja väsimata juhi Joh. Äro juhatusel juba 13 aastat. Eestlaste Rootsis on tänu, et leidub õhvrimeelsed lauljad ja koori-

teine üleni verine ja verekaotuse tõttu peaaegu meelemärkusetu. Viimane osutus kuunari tüürimeheks, kes seltas, et masti külge seotud mees oli Riias laevalaevavõitluse Jaan Umb. Sama Umb oli hommikupoolisel ööl teostanud kuuekordse veretöö, tappes esiteks kapteni, roolimehe ja vaateposti, siis veel kolm meest laeva meeskonnast ja katsunud ka surmata viimast ellujäänut, nimelt tüürimeest, mis tal aga ei õnnestunud.

Umb jättis oma ettevõtte poolle, põgenes laevalaeva ja püüdis sealt tekiakna kaudu tabada tüürimeest noaga, mille ta oli sidunud pika kepi otsa. Ka see ebaõnnestus ta tüürimees põgenes kapteni kajutisse, sealt edasi magamisruumi ning lukustas ukse enda järgi.

Siis kaotas Umb julguse ja otsustas otsida tüürimehega lepitust. Ta ei julgenud avada kapteni magamisruumi ust, vaid sidus ukse külge külge nööri, mille ta akna kaudu viis teki alla ja siis katsus ust lahti rebida. Kuna tüürimees ikka veel ähvardas teda maha lasta, loobus Umb ka selles katkest, asetas ühe tugeva plangu kajutikuuse vastu, et sellega takistada tüürimehe väljapääsmist.

Siis ta läks teki alla, togi rooli, mehe laev tuule tõttu äkiline kalde ja purjed plaksusid nii kõvasti, et madrus Jüri Jacke tuli meeskonna ruumist üles. Ta tähelepanu oli pööratud purjetele ja Umb kasutas juhuslikult üht ka tema seljatagant ümber puutükimaha.

Samas tuli teine mees — noormadrus Jaak Johansen — üles ja sal sama saatus osaliseks. Kuna ta karjus, sai ta veel paar hoopli lisaks. Nüüd oli ainult kaks järele jäänud, ja kuna tema nähtavasti edasi magas, viskas Umb vahepeal mõlemad madrused üle parda.

See oli talile üsna ebameeldiv tegu ja pärast seda tundis ta rõdustust liikmetes. Aegamööda hakkas valgenema ja alles siis tuli kokk paahaisamata üles teki ning sal hooi pähe. Ka tema karjus ja sal valgistamiseks veel paar hoopli järele.

Kui Umb ta merde viskas, oli ta silski veel elus ja karjus veel vees. Koka ameti pidaja näib olevat olnud jungman Herman Leep.

Pärast koka mõrvamist tahtis Umb paadiga põgeneda. Enne seda tõi ta kapteni kasti välja ja naelutas kajuti ukse kinni, et tüürimees sealt kaudu välja ei pääseks. Ta katsus ka välja üürida, kas too veel elus oli ja torakas pootshaagiga läbi väikese akna magamisruumi, aga keegi ei teinud häält. Siis avas Umb veel mõrvatute kasti ja võttis sealt paamiselt riideid, mis ta kogus kapteni kasti.

Suurte pingutustega õnnestus tal paat alla lasta, aga siis kadus jälle julgus paati minnekaks ja läinud täitsid selle aegamööda veega. Nüüd ootas Umb abi ja katsus vahepeal mõrvatöö järgi kaotada. Verejäljed märkas ta tõrvaga üle ja peale selle viskas ta merde laeva tekil asuva väljakäikukoha ukse, mis oli üle pritsitud roolimehe verega.

Ta arvas, et suits oli kõige parem vahend tähelepanu äratamiseks, et tahtnud aga puulaadungi tõttu laeva läbi tuld teha, vaid valas petrooleumi alla kajutisse, jättes aga ka selle plaani maha.

Viibolla kartis ta laevahukku tule tül läbi, mis oleks tähendanud ka tema enda hukkamist. Vahepeal oli maa nähtavale tulnud ja Umb katsus laeva madalale juhtida, aga ka see lihtus. Kõik need pingutused olid ta näijaks teinud ja ta läks alla, et sõtta paar kuivikut.

Üles tulles sai ta aga hooi pähe ja kõeldi tüürimehe poolt masti külge.

Ülekuulamine kestis pikemat aega ja alles oktoobri lõupäeval olid üksikasjad enam-vähem selgunud. Kui peahaav oli paranenud, viidi Umb 5. novembril teokohale. Ajalehed kirjutasid, et mõrvavilist sel puhul ja näis oma rolma kahetsevat. Vahepeal oli tulnud uus meeskond, kes pidi viima kuunari laadungi esialgsesse sihtkohta.

Kuna kuritöö ei olnud teostatud taani territooriumil, ei saanud mõrvari üle Taanis kohut mõista. 1886. a. oli Taani ja Vene vahel sõlmitud vastastikkune kokkulepe kurjategijate väljaandmiseks ja selle põhjal palus Taani välisministerium vene saadikt, kelleks oli parun Toll, Moskvasit hankida väljaandmise nõue.

See saabus mõninga viivituse järele ja 15. detsembril 1887. a. saadeti Umb kahe politseiniku saatel aurulaev "Odin" parda laubavisse, kus ta vene võimudele üle anti. Aasta hiljem nõuti "Morse" tüürimeest tunnustajaks protsessile Umbi vatu, ga siis oli tema just meresõidus.

Taani ajakirjanduses on märkaga teatavat sümpaatiat Umbi vastu, eriti kui tuli avalikuks, et teda oli laeval taga kiusatud ja pektud. Ajaleht "Politiken" märgib, et tüürimees sal palju kaastundeavaldusi illekimpude näol, mida armastusväärse daamid talle saatsid, aga ei olnud viistikut kadestusväärne olla laevapoisas sama tüürimehe all.

Põlnud ime, et Umb, kes kindlasti ei tulnud mõnest kombelisest perekonnast, pärast kestat pekmist, pilnamist ja tagakiusamist oma plinajad tappis.

Mis puutub kodumaal levinud kuuldistesse, et mõrvavilist ole taht Taanis peetud kohut ja tema õigeks mõistetud, ei pea need üldtõudu põhjal palika. Ka ei vasta teele see kuuldist, et talie olevat Kopenhaagenis püstitatud ausammas, mida mõned 1930. dateil aastatel oleval näinud Kopenhaageni meremuuseumi välisukse ees.

Kopenhaagenis pole nimelt mingit meremuuseumi ja tal ajal ka mitte mingit asutust, mis selle vastaks. Alles 1883. a. toodi taani meremäe kasarmute alal asunud laevamudelite kogu kesklinna, kus see nüüd asub "Orlogsmuseet" nime all. Loomulikult ei leidu Kopenhaageni monumentide loetelus sellist mälestusmärki.

VELLO HELK

Mis on VV?

Rahvas on ise kõige andekamaks keeleseppaks, ütletades kangelst Johannes Aaviku. Uusi sõnu tekib, kui rahval on selleks vajadus. Nii on okup. Eestis tekkinud uus mõiste "VV", mida loetakse vee-vee" ja mida ei ole leida üheski praeguses sõnastikus, kuigi kõik teavad, mis see tähendab kodumaal. Alles mõni aasta tagasi oli täiesti tundmatu "VV" — veeveega väljendatuse kõike, mis on halvasti tehtud või halvavaliteediline, korgetrikkune, haisev, maitsetu jne. Tegemist on lühendiga mõistest "VENE VÄRK".

Oma armast viilistlast

**Salme
Riig-Reimann'i**

leinab sügavas kurbuses

E.Ü.S. VELJESTO

Vara lahkunud

Vello Laas'i

mälestavad leinas

ENDISED PÕHJAPOJAD

Endist abiesimeest

Vello Laas'i

mälestab leinas

BORÄSI EESTI SELTS

Meie sõprusringist on lahkunud

Vello Laas

Kurbuses mälestavad teda

PÄRNU LIPKONNA

noored, juhid ja lastevanemad

**Ludmilla
Lorents'i**

mälestab kurbuses tema
V surma-aastapäeval.

ABIKAASA

Arst. . .

Algus lk. 1

paberile otseseks analüüsiks, registreeritakse samad impulsid ka magnetlindile, mis võimaldab üksikasjalikku ja kvantitatiivset analüüsi elektronarvuti abiga - analüüsimismeetod, mille oma doktori väitekirjas lannseeris just dotsent Sulg, kes metoodikat on tutvustanud ka välismaal külalistloengute kaudu, m.h. reas USA ülikoolides.

Leinateated

Lõuna-Aafrikas suri 2. septembril dr.rer.pol. Endel Muna, sünd. 3. veebruaril 1902 Vana-Kuustes. Akadeemiliselt kuulus ta Korp. Sakalasse.

Laevamehhaanik

**Johannes
Timmerman**

Sünd. 25.8.1896 Tallinnas
Surn. 16.9.1973 Södertäljes

Mälestavad

**SUGULASED ja
SÕBRAD**

Matusetalitus toimub teispäeval, 25. septembril kell 11.45 Lõftets kabelis Södertälje surunualal.

Unustamatut sõpra

**Erald
Silberfeldt'i**

mälestab kurbuses

PRIIT ARDNA

Armast sugulas

**Erald
Silberfeldt'i**

mälestavad

**V. TOMINGAS
H. RAUDJAS**

E. ERM

perekondadega

ROSALIE KLAAMAS

Puhka rahus!

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Peajumalat. armulauga peapiiskoplikku nõuk. istungjärgu puhul Jakobis 23/9 kl. 14. Kõne peapiiskop Veemilt, juul. prof. Võõbus, teen. assessorid Aunver, Hinno, Kliviranna ja praost Raudsepp. Naisansambli, solistid H. Klement ja K. Ventser, orellid H. Klisk, laulul.

GÖTEBORG: Kristiines kodumaalt lahkumise mälestamise kontsertjumalat. 23/9 kl. 14, õp. Kool, orellid H. Piirimets, solist Helle Aro-Cervin, EELK Norrköpingi segakoor Joh. Aro juhata. laulu-kavaleht.

GÖTEBORG: St. Paulis koost. lahkumise mälestus-jumalat. 23/9 kl. 14, õp. Wilund, solist, orellid Lindblom, armulaud, laululehed.

HELSINGBORG: Maria kirikus jumalat. 30/9 kl. 13.30, õp. Rebane, orellid Eha Pöhl, armulaud, laululehed.

LANDSKRONA: St. Johannese kirikus jumalat. 30/9 kl. 17, õp. Rebane, orellid Eha Pöhl, armulaud, laululehed.

LUND: Kloostri kirikus jumalat. 29/9 kl. 18.30, õp. Rebane orellid Eha Pöhl, armulaud, laululehed.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

GÖTEBORG: Kristuse ülestõusmise kirikus 23/9 kl. 11. turgia, hingepalve kuningale, preester Poska.

SOOME ORTODOKSIKIRIK

ESKILSTUNA: Öhtuteen. 28/9 kl. 17 St. Anna ortodoksikabellis, Halenlig. 1 soome keeles. Teisipäeva- ja õpperingi kokkutulekud. 30/9 kl. 10 liturgia soome ja rootsi keeles samas, ülemp. Juhkam.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik, Brävallag. 11, 22/9 kl. 10 väljasõit Eskilstunasse registreeritule. 23/9 kl. 11 lahkumisejumalat. Willis ja Mildred Säwele lauluetek. kohvilaud. 23/9 kl. 19 kooriharjutus.

STOCKHOLM: Normalmi Bapt.-Kirik, Norrtullag. 37, jumalat. 23/9 kl. 15, H. saraaja ja O. Luogma, pärast kog. täiskogu koosolek.

ESKILSTUNA: Nelipühi kirik Filadelfia, Smedjeg. 23, 22/9 kl. 16 laulujumalat., 26 külast Stockholmist.

GÖTEBORG: Blå Bandetti saalis, Erik Dahlbergsg. 10, jumalat. 23/9 kl. 11.

GÖTEBORG: Smyrna, Parkg. 1, piibli- ja palvet. 22/9 kl. 18.30, jumalat. 23/9 kl. 15, lastele puhapäevakool.

HELSINGBORG: Korskyrkan, Trädgårdsg. 19, jumalat. 23/9 kl. 14, Elsa Roos, Verner Kubja.

NORRKÖPING: Tabernaakel, Kungsg. 26, jumalat. 23/9 kl. 13, E. Medri jt. Betania, Bräddg. 54, palvet. 22/9 kl. 18.

Westonis, Kanadas suri 5. septembril Erich Pärn, sünd. 12. märtsil 1908 Pärnus.

Pärnus, suri 4. septembril Ella Erikson, n-na Lemberg, sünd. 22. septembril 1904.

Hambaarst

L. LIUS

Brommaplani peatuse juures. Tel. 25 97 52.

Üksik keskealine daam soovib

TUTVUST

samavaruuste harradega. Vast. "Üksindus on raske" all EPL, Box 667, 101 29 Stockholm 1.

Pärnu. . .

Algus lk. 1

Nähes kogenemist, tegi miilitsatlem korralduse. et nad kohe lahkusid. See ärritas aga noori ja need keeldusid korraldust täitmast enne kui asjad peopäasmetega on jutti aetud. Kui siis kiiruga kooble toodi miilitsale lisajõudu, viskasid vihased noored jaoskonna aknad kividega sisse. Kohale saabusid ka miilitsatlemat poolt tellitud tule-torjeautod pritsidega rahvalaialajamiseks. Noored tungisid ka nendele autodele kallale ja vigastati neid.

Nüüd kutsuti abiks ka sõjaväge ning alles relvaahvardus

koos tule-torje veekahurite käikulaskmisega sundis läbimärjad noored taanduma.

Kõik see toimus hotell "Pärnu" läheduses ja äratas tähelepanu ka seal viibinud turistide hulgas. KGB alustas põhjalikku juurdlust kokkupörke põhjuste selgitamiseks, kuna kahlustati organiseeritud rahvuslikku ja poliitilist "massu".

Kuna aga selgunud, et noorte hulgas olid nii eestlased kui venelased ja venelased esinenud isegi temperamentsemalt, siis otsustati asi temeldada "heligaansuseks" ja nii jäid ära massvangistamisest.

Nytt i trafiken

Skylt vid privat övningskörning

Från 1 oktober 1973 skall vid privat övningskörning finnas en skylt baktill på fordonet med texten "Övningskörning". Skylten skall uppfylla vissa bestämmelser beträffande färg, form etc.

Körkortskrav för terrängvagn

Från 1 oktober 1973 krävs körkort av lägst klass AB*** för att köra terrängvagn. För att köra terrängskoter krävs att man fyllt 16 år.

Obligatorisk varningstriangel

Från 1 maj 1974 skall alla bilar och mc med sidvagn vara utrustade med godkänd varningstriangel.

Nya bestämmelser om extraljus

Från 1 september 1973 gäller nya bestämmelser om användningen av extraljus. De innebär bl. a. att det nu är förbjudet att använda extraljus tillsammans med halvljus.

Utförligt om de nya bestämmelserna kan ni läsa i foldern "Nytt i trafiken", som finns att få bl. a. hos Svensk Bilprovning, polisen och TSV:s kontor.

Dubbdäck

Vi påminner om att dubbdäck — om sådana används — skall finnas på samtliga hjul. Bestämmelsen gäller numera fordon med totalvikt upp till 3,5 ton.

Trafiksäkerhetsverket

Televisioniprogramm

TV : Lördag

Suomekseliset ohjelmat:
Finskepråkiga program:
9.30 Tapahutmina. Aktueitl magasin
für finskepråkiga.
10.00 Kristina Halkola laulaa rek-
kauslauluja. (Värl)
Kristina Halkola sjunger kärleks-
sänger. (Färg). Textat på svenska.
10.10 Vanha puukaupunki, Varo!
Arvokkaista puukaupungistamme
on vain muutama säilynyt, vaikka
vanhojen talojen kunnostaminen,
nykyaikaisiksi asuunoiiksi on talou-
delisesti järkevää.
Se upp gamla trästäd, snart är du
borta!
Rivning hotar nu bli a Trä-Vallgård
i Helsingfors där Konstindustriella
skolans avelning för kamerakunst
spelat i denna film. Textat
på svenska.
11.00-11.15 Start 1. Färg. 2. Look!
17.35 En francais. Färg. 1. Le pont.
17.50 Helgmalesringning. Färg. 19.00
Ejörma kyrka i Ängermanland.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Aktueitl i veckan. Färg. Textat.
18.20 Mitt Kina av Felix Greene.
Färg. 4. Folkarmén.
18.35 Krukmakaren. Färg. Erik Fors-
berg var den tredje generationen
krukmakare i Vimmerby och han
blev den siste.
19.10 Levande musik. Färg. Med Sten
Broman på genrep inför söndagens
konsert.
19.30 På rytmien med Pippi Lång-
strump. Färg. Med truna eller tag
- bara det går fort.
20.00 Nya 10.00 kronorsfärg. Färg.
Frageledare: Nils Erik Bachrendt.
Domare: Per-Erik Lindörm.
Medv: Två sjungande värdinnor.
Deströve Edlund och Gunilla Gärd-
feldt samt Nisse Hansensnork. m fl.
21.00 Aktueitl, väder.
21.30 TV-nytt.

21.35 De fem sinuena. Färg. vad vet
forskarna egentligen om våra sin-
nen? 1. En värld av sinnen.
22.25-23.15 Callan - en brittisk
agent. Färg. Spiondrama i tre delar
av George Markstein och med Ed-
ward Woodward huvudrollen.
Första delen: Fallet Richmond.
TELEVISION 2
16.30 I vårt land börjar kulorna
blomma. Färg. Bilder från en fri-
tidskamp. Lennart Malmer och In-
gela Romare har besökt befrielse-
fronten PRELIMO i Mocambique
som kämpar för sitt lands självstän-
dighet.
17.25 TV-nytt, väder.
17.35 Mumlan. Färg.
18.00 Lördags. Färg. Om sånt man
funderar på.
18.30 Torsdagsbarn. Färg. 4. Flykten.
I rollerna: Claire Walker, Gillian
Bailey, Simon Glips-Kent, David
Tully.
19.00 På äldre dar. Färg. Information
och förströelse för vuxet folk. Pro-
gramvärdar: Jan Gabrielson och
My Persson.
19.30 Rapport med väder och sport.
20.00 Joe Lamptons affärer. Färg. 16.
Hålla masken.
I rollerna: Kenneth Haig, Zena
Walker, Sandra Payne m fl.
20.50 Den lyckliga familjen. Färg. 13
Dubbelbröllop.
21.00 Fråga om medicin! Färg. Pro-
gramledare: Göran Karlefors.
21.30 Lördagsnöjet: Det här är Glim-
micks. Färg. 40 svängiga minuter
med den internationellt kända sång
och musikgruppen.
2.10 TV-nytt, väder.
2.15-23.50 Gjest Baardsen - en
norsk Lassemaja. Norsk långfilm
från 1958. Regi: Tancred Ibsen.
I rollerna: Alfred Maurstad, Vibeke
Falk, Joachim Holst-Jensen.

TV : Söndag

Finskepråkiga program:
10.00 Uutisveikko.
Nyhetssveikan.
10.25 "Myö oomme kun luonnolap-
set risukossa".

TV : Måndag

Skol-TV:
9.00-9.10 Switch on! 5. Lågstadiet.
9.20-9.40 Se, lyssna, uppleva. Resan
till Stockholm 1778. Mellanstadiet.
9.45-10.00 Matematik, Åk 1. 3. Säfte-
las i Trollebo. Lågstadiet.
10.10-10.25 Nordens natur och kl-
mat. 1. Vulkanen vid Golfströmmen.
Högstadiet.
10.35-10.55 Nordens natur och kl-
mat. 2. Bygd i norr. Högstadiet.
11.00-11.20 Spela gitarr med Uffe och
Tabbe. Färg.
Skol-TV:
12.00 Världens natur och klimat.
Färg. 2. Naturens omvandling. Hög-
stadiet.
12.20-12.40 Revolutioner som föränd-
rat världen. 1. Vad är en revolu-
tion? Högstadiet. Textat.
12.45-13.05 Materia. Färg. 2. Mannen
som delar luft. Högstadiet. Textat.
14.00-14.20 Fyra epoker - fyra mil-
ljöer. 1. Medeltiden. Gymnasiet.
16.30-17.00 Halvfem. Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Elefantpojken. Färg. 3. Leo-
pardpalsen.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Spöksnoken - August Strind-
bergs kammarspel, belönd med
1972 års Samex-pris för bästa färg-
TV-produktion. Färg. Regi: Johan
Bergenstråhle.
I rollerna bl a: Allan Edwall, Stefan
Ekman, Ulla Sjöblom.
21.00 Aktueitl, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.35 Spel med höga insatser.
Färg. I det dramatiska spelet om
energin deltar många av de mäkta-
gaste på jorden, och energiförsörj-
ningen är inte bara en fråga om
tillgång utan också om makt.

TELEVISION 2
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Doldisarna. Färg.
17.35 Talofa på dejt! Färg. Terry och
Irene sjunger och spelar visor från
Jamaica och Trinidad.
18.00-18.30 Historien om Gällivare
malmberg eller Hur Gällivare
malmberg blev Malmberget. Textat.
19.00 Ansigtstavl. Färg.
19.05 Fiendelinjen. 20. Två hjärtan
öppnas för varann.
I rollerna: Louise Velle, Elisabeth
Alain, Daniel Sarky, Tsila Chelton
m fl.
19.30 Riksblandning.
19.30 Rapport, väder.
20.00 Kvällsöppet. Färg. Gary Eng-
man med gäster.
21.00 Linjebyggare. Färg. Mellan
Hjälta-Stackbo och Harsprånget.
Messauze byggde Vattenfall 1972-
1973 en 400 kw-ledning. Den skulle
kunna föra hela Göteborg med el-
kraft. Det många gånger hårda arbe-
tet skildras i en film av Erik Eriks-
son.
21.35 Orgelklang. Färg. På orgeln i
Österåkers kyrka spelar Torvald
Thörén en koral av Franck.
21.50-21.55 TV-nytt, väder.

TV : Tisdag

Skol-TV:
9.00-9.55 Biologi. 1. Cellens liv.
Gymnasiet.
9.00-9.20 Barnkunskap: Förskoleda-
ren. 1. Märten 1 1/2 år. Gymnasiet.
10.00-10.10 Switch on! 5. Lågstadiet.
11.00-11.10 Start 1. Färg. Engelsk ny-
börjarkurs för vuxna.
Skol-TV:
12.00-12.10 Människan, djuren, natu-
ren. 3. Rädda naturen. Lågstadiet.
12.20-12.40 Arabvärlden. Färg. 2. Al-
geriet. Högstadiet.
13.35-13.55 Ljus och ljud. Högstadiet.
14.30-14.45 Lågstadiet. Sam-
ver-
kan förskola-lågstadium. 2. Sam-
verkan. Men hur? Lågstadiet.
16.30-16.45 Halvfem. Färg.
Öland i sällskap med Eric Bojs och
Lena och John Eriksson.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Hajk med Bengt Alsterlind.
Färg.

18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Hundertwassers regndag.
Konstfilm av Peter Schamoni om
den österrikiske målaren Friedens-
reich Hundertwasser. Färg.
20.10 Ut med språket - ny TRU-
kurs i vardagssvenska. Färg.
20.20 Levnadsstandard - vad är det?
Färg.
Familjer i Belgien och Ungern -
jordbrukare, arbetare och tjänste-
män - berättar för Bo Bjelfven-
stam och Ingrid Samuelsson. 2. Det
handlar om arbete.
21.00 Aktueitl, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 De trolovade. Fjärde delen.
I rollerna: Nino Castelnuovo,
Edoardo Gatto, Carlo Caneone,
Luciano Zuccolini, Mario Bardella.
22.35-22.50 En Francois. Färg.

TELEVISION 2
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Talofa på dejt! Färg. Terry och
Irene sjunger och spelar visor från
Tavaron i Taiwan.
18.00 Start 1. Färg. Engelsk nybörjar-
kurs för vuxna.
18.10-18.30 Spela gitarr med Uffe och
Tabbe. Färg.
19.00 Puttes tips. Färg
19.05 Fiendelinjen. 21. Wolffs anin-
gar.
I rollerna: Vernon Dobtcheff, Louis
Velle, Tsila Chelton m fl.
19.30 Riksblandning.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Livet i flinnskogarna. Svensk
långfilm från 1947. Regi: Ivar Ju-
hansson.
Medv. Kalle Jularbo, Carl-Henrik
Fant, Sigbrit Carlsson, John Elf-
ström, Naima Wifstrand.
21.30 Dokument utifrån. Färg. Inter-
nationella reportage.
22.10 Kvällsöppet. Färg. Gary Eng-
man med gäster.
22.35-23.00 TV-nytt, väder.

TV : Onsdag

Skol-TV:
9.20-9.35 Musik 6: Asiatiskt musik
och dans. Shiva i våra hjärtan. Mel-
lanstadiet.
9.45-10.00 Musik ett, Åk 1. 1. Trolla
och trumma. - Lågstadiet.
10.10-10.30 Astronomi. Inblik i ur-
sprung och framtid. Högstadiet.
11.00-11.30 Mellan lax och lakan el-
ler Industristaden Norrköpings his-
toria. Norrköping var en gång Sver-
iges viktigaste industristad, den
stora textilstaden. De gamla textil-
fabrikerna står idag kvar som ett
av Europas mest välbävarade indu-
stristimnen. Men först kom laxen. .
Skol-TV:
12.20-12.40 Trafik. Trafikkunskap -
varför det? Mellanstadiet.
12.45-13.05 Lågstadiet. Samver-
kan förskola-lågstadium. 2. Sam-
verkan. Men hur? Lågstadiet.
16.30-16.45 Halvfem. Färg.
17.40 Nummerlötteriet - dragning
med Thore Skogman. Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Calandrino - italiensk serie.
I rollerna: Antonello, Campodifiori,
Nenetto Davoli, Maria Monti.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Porträttet. Färg. Mille Schmidt
- mångsidig teaterman i närbild.
20.00 Berättelsen om Sune. Färg. Om
en utvecklingsstörd människas rela-
tioner till samhället.
21.00 Aktueitl, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.30 Småttugnsarnas timme.
Del 3: "Väld och befrielse". Argen-
tina 1986-88.

TELEVISION 2
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Talofa på dejt! Färg. Terry och
Irene sjunger och spelar visor från
Polynesien.
18.00 Vetenskapsens värld. Färg.
Otosclerosis kallas en årtillig öron-
sjukdom som drabbar 10 000-tals
människor här i landet. Ett opera-
tivet ingrepp ger ofta en dramatisk
förbättring. Via en speckalkamera
får vi följa en operation inne i örat.
Medv. Lars Ekvall, Lnhköpings la-
sarett. Redaktör och programledare:
Bo G. Erikson. Textat.
18.30-18.40 Bille 3. Färg. Fortsätt-
ningskurs i tyska för vuxna.

19.05 Fiendelinjen. 22. Som en skänk
från ovan.
I rollerna: Jean-Gabriel Nordmann,
Brigitte Rouan, Vernon Dobtcheff,
Tsila Chelton m fl.
19.30 Riksblandning.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Hem till byn av Bengt Bratt.
Del 7. Färg.
Medv: Gun Jönsson, Rune Ottosson,
Katarina Söderberg, Haakon Svens-
son, Elisabeth Svensson, Anders
Jansson, Ingrid Ryning, Gunilla Ny-
roos, Leif Hedberg, K. G. Gustaf-
son, Inga Alenius m fl.
20.55 Ansigtstavl. Färg.
21.00 "Vänta ej på bättre tider".
Färg. Ett i DDR icke önskvärd
program om en i DDR icke önskvärd
konstnär. Den oppositionelle öst-
tyske poeten och sångaren Wolf
Biermann presenteras av Ulf Gud-
mundsson och fotografen Sven As-
berg.
21.45 Kvällsöppet. Färg. Gary Eng-
man med gäster.
22.30-22.35 TV-nytt, väder.

TV : Torsdag

Skol-TV:
9.30-9.40 Lågstadiet. Samverkan
förskola-lågstadium. 2. Samverkan.
Men hur? Lågstadiet.
9.45-10.05 Människan, djuren, naturen.
3. Rädda naturen. Lågstadiet. Textat.
10.10-10.25 Matematik, Åk 1. 3. Säfte-
kalas i Trollebo. Lågstadiet.
10.35-10.55 Improvisationer. 2. Col-
lage-bygge. Gymnasiet.
11.00-11.30 Historien om Gällivare
malmberg eller Hur Gällivare
malmberg blev Malmberget.
Skol-TV:
12.00-12.20 Föda, kläder och bostä-
der. 1. Mat tack vare? Mellansta-
diat.
12.45-13.05 Barnkunskap: Tidiga
skolaren. 1. Johan 10 år. Gymnasiet.
16.30-17.00 Halvfem. Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Teaterkärnan med den ameri-
kanska teatergruppen "Story
Theatre". Färg.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Arvingarna. Färg. Tredje delen:
Transaktioner.
20.20 Blod är mer än vatten. Färg.
Italiensk teknisk kortfilm om
blodshämnd på Sardinien.
20.30 Ernst Wigforss. Intervju om so-
cialdemokratis utveckling fram till
30-talet. Ytterligare en intervju med
Wigforss sänds 1 oktober.
21.00 Aktueitl, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Krigets sista månader - rysk
serie.
22.35-23.05 Mellan lax och lakan el-
ler Industristaden Norrköpings his-
toria.

TELEVISION 2
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Talofa på dejt! Färg. Terry och
Irene sjunger och spelar visor från
Mexiko.
18.00-18.40 Dokument utifrån. Färg.
19.00 Start 1. Färg. Övningsprogram
3.
19.05 Fiendelinjen. 23. Förfälsk-
ningen.
19.30 Riksblandning.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Olé. Latinamerikanska rytmer
med sång- och musikgruppen Los
Paraguayos i en inspelning från
Norge.
20.25 N P Möller, fastighetsskötare.
Färg. Underhållning för hela fami-
lien av Frank Andersson, Ole Wihl-
nen och Jacques Werup. Regi: Hä-
kan Ersgård.
"Stamtädet" med Nisse Ahlrot och
hunden Calle, John Harrysson, Jan
Malmjö, Maritta Marke, Connie
Sjölin, Ulla Sonesson m fl.
21.00 "Vi tänker hålla samman. . ."
Färg. Kyrkans världsrad, 25 år i
år, har snabbt fått internationell
betydelse. Bengt Göteborg har följt
rådets arbete.
Medv bl a: Philip Potter, Dr. Wa-
visser't Hoot, rektor Ole Engström
och professor Bengt Sundkler.
21.45 Kvällsöppet. Färg. Gary Eng-
man med gäster.
22.30 Sportnytt.
22.50-22.55 TV-nytt, väder.